

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:R 1 (1617) A. 31:STA ÅRG.

IDUNS NYÅRSNUMMER.
PRAKTUPPLAGAN

UPPLAGA B.

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 6 JANUARI 1918.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Ateljé Jæger.

Prinsessan Ingrid och prins Bertil komma det nya året i möte.

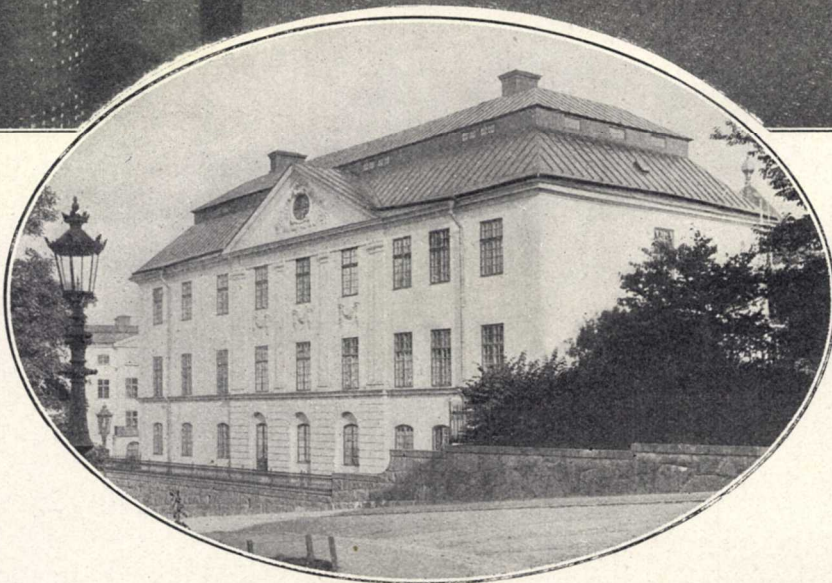
Den svenska kyrkans primas i sitt hem.

Arkebiskopen o. ärkebiskopinnan Söderblom i ärkebiskopens arbetsrum.

DET HVITA BAROCKPALATSET på det stycke af Uppsala klassiska mark, som räknar de äldsta historiska minnena, hyser sedan våren 1914 inom sina murar vår nuvarande ärkebiskop Nathan Söderblom. Huset, byggt på grundvalen af hvad som var domprostgård i den katolska tiden, är många gånger ombyggt och restaureradt och ter sig nu ganska ståtligt på sin kulle med domkyrkan, Gustavianum, folkskoleseminariet och universitetet som nära grannar. Snedt emot kan ärkebiskopen se sin kära Trefaldighetskyrka, som under hans professorstid hörde till hans prebende och som restaurerades på hans initiativ och under hans insiktsfulla ledning. Från ärkebiskopshusets balkong kommer man domkyrkan så att säga inpå lifvet och får ett särdeles starkt intryck af dess ädla resning. I synnerhet de begge tvillingtornen, som likt två unga kraftiga träd sträcka sig mot himlen, äro från denna punkt af en mäktlig verkan.

Då man stiger in i ärkebiskopsgården, minns man att detta är bostaden för en lärd, ett kyrkans öfverhufvud, men också för en musiker och en konstälskande ande.

Exteriör af ärkebiskopshuset i Uppsala.

Bland de vackraste rummen är den monumentala öfre hallen i glänsande hvit marmor med sina väl afvägda proportioner och den lyckligt inpassade trappan. Midt på golfvet i det bländande hvita rummet ligger en färgstark orientalisk maffa, som förtar kylan i allt det hvita och dämpar det stela intrycket af de höga förgyllda stolarna rundt väggarna. Gröna växter bidraga också till trefnaden och till intrycket af hem.

Från hallen kommer man in i röda salongen, ett praktrum i guld och rödt siden med tunga böhmiska kristallkronor, stora speglar och en öppen marmorspis. Det användes vid mottagningar och festliga tillfällen i är-

derblom i ärkebiskopens arbetsrum.

kebiskopshuset. Detta hem har bibehållit sina traditioner från den tid, då ärkebiskopen var legationspräst i Paris och sedermera, då han som professor samlade skaror af ungdom i alla åldrar, äfven sådan ungdom, som grånat i lifskampen, men bibehållit själens spänstighet, till Staby prästgård utanför Uppsala. Den röda salongens väggar prydas af porträtt i olja af dynastien Bernadotte och på bordet stå kronprinsens och kronprinsessans fotografier med tillägnan, representerande den senaste tidens

mest omtlyckta afbildningskonst.

Ett rum innanför har fått en något intimare prägel genom den stora flygeln och några konstverk, som härröra från paris tiden, då pastor Söderblom var konstnärernas vän framför alla andra. De starka konstintressena ha följt ärkebiskopen genom lifvet, hans egen natur bär det allvarliga konstnärssträfvandets särmärke. Delvis äro möblerna i detta rum af 1880-talets med rätta förkältrade typ, men konstverken, flygeln, en maffa i varma, väl stämde färger adlar interiören och ger den en själ.

"Själen" bland de många rummen i ärkebiskopsgården, om man får använda detta

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10-4. Expeditionen: kl. 9-5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11-1. Annonskont.: kl. 9-5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

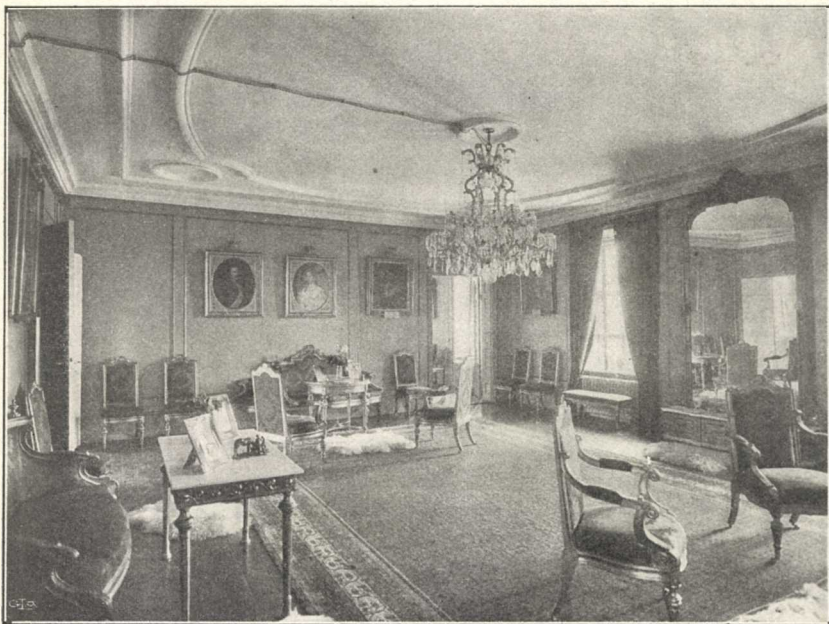
Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med julnr:	Uppl. A, utan julnr:	Uppl. C, praktuppl., med julnr:
Helt år ..... Kr. 10:50	Helt år ..... Kr. 10:—	Helt år ..... Kr. 14:—
1:a halfåret » 5:20	3 kvartal » 7:60	Half år ..... » 7:25
2:a halfåret » 5:80	Half år ..... » 5:20	Half år ..... » 3:75
Kvartal ..... » 2:60	Kvartal ..... » 2:60	Kvartal ..... » 1:35
4:e kvartalet » 3:25	Månad ..... » 1:—	Månad ..... » 1:35

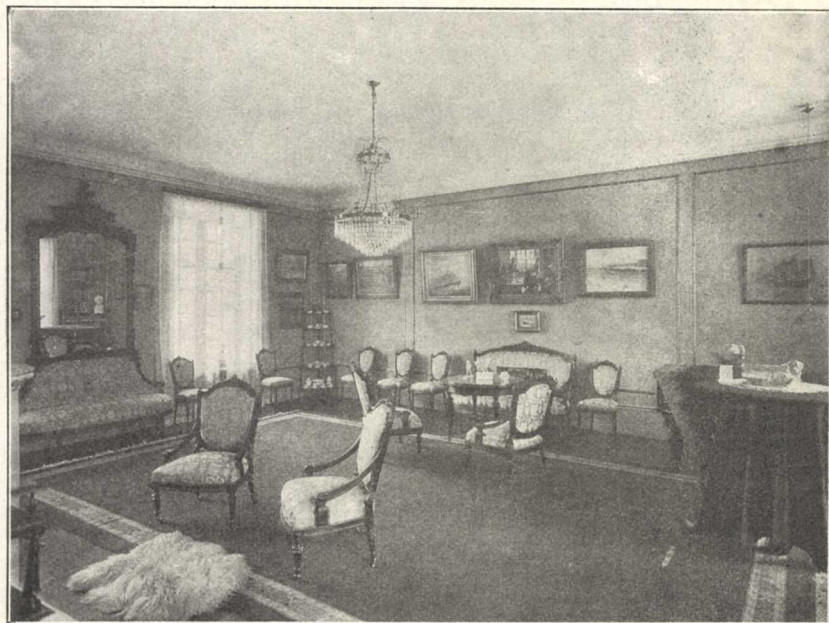
Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
30 öre efter text. Utländska annonser:
35 öre & textside. 35 öre efter text, 40 öre
20 % förhöjning för sär- & textside, 20 % förh.
skildt begärd plats. för särsk. begärd plats.

Röda salongen med Bernadotteporträtten.

Inre salongen.

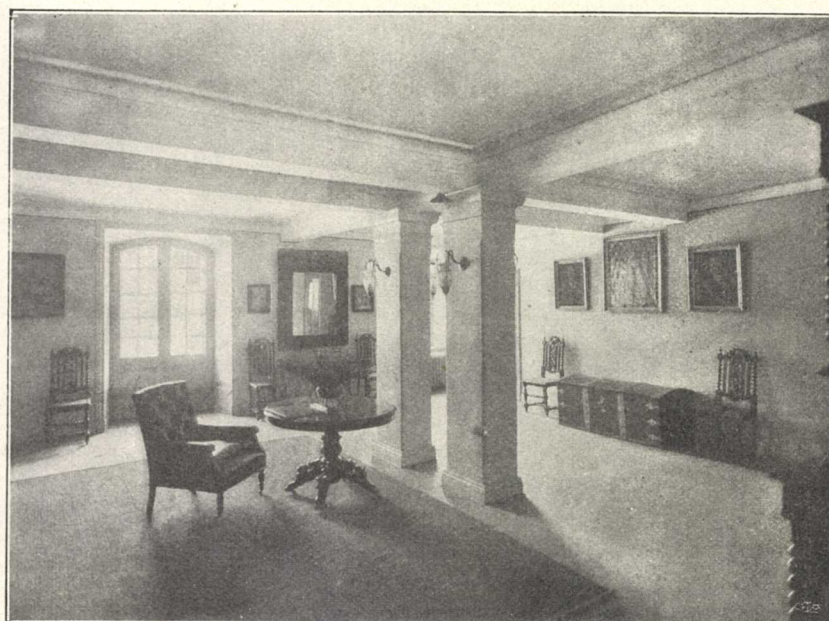
Öfre hallen.

Matsalen.

Hvardagsrummet.

Nedre hallen. E. L:son Finn foto.

uttryck, är ärkebiskopens bibliotek och arbetsrum, i hvilket en af våra bilder är tagen med ärkebiskopen och ärkebiskopinnan läsande. Inom den något stränga ram, som det gamla huset och dess delvis fastställda

praktrum bildar, lefves ett rikt och lyckligt familjelif. Ärkebiskopinnan Anna Söderblom, född Forsell och syster till hofsångaren John Forsell, utgör medelpunkten i den husliga krets, där många barn vuxit upp till

glädje för sina föräldrar. I så måtto är detta hem, som ligger öppet för alla vindar från kulturens och vetenskapens värld, att räkna som ett gammaldags prästhus på landet med en stor, lycklig syskonskara.

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbiltyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker & LUND.

Pröva Tuppens Zephyr
och Ni köper ingen annan.

Nyåret 1918. ❁ Alf Annie Åkerhielm.

DET STORA KRIGETS FJARDE NYÅRSfest ingår. Och vi fråga detta år, som vi frågat hvar och ett af de föregående: Skall du bringa världen fred? Men denna gång ha vi en helt annan och fastare grund för vårt hopp om ett jakande svar än förut.

Kanske ger den oss till och med anledning att hoppas för mycket, och vi bli benägna att hviska till våra lättrogna hjärtan: Blott en liten tid till, och trycket lyftes från våra axlar och våra sinnen, och vi kunna bli glada och sorglösa igen, och allt skall bli som förr. Därför är det nu mindre skäl att tala om fredshoppet än att påminna om, att äfven i händelse det skulle bli verklighet inom det år som ingår, långa, tunga och svåra månader kunna förgå innan dess, och den nöd som kriget skapat kommer att öfverleva det ännu många och tunga månader. Nödintern är inne, vi stå inför dess värsta skeden, vi veta att hvar månad blir värre än den förra, och ingen jordisk makt kan bespara oss att genomgå den.

Denna kalk går icke från oss med mindre än att vi dricka den. Därför måste vår främsta nyårsönskan till hvarandra och oss själfva detta år vara: Mod och beslutsamhet.

Vi svenskar ha sanningen att säga icke lagt i dagen några lysande dygder under världskriget, hvarken i den ena riktningen eller den andra. Det enda vi ha att berömma oss af är en viss omvårdnad om folkkräften, ett betonande inför den öfriga världen att folkkräft skall vara något annat och mera än en paraduniform, som tar sig bra ut på högtidsdagarna i fredstid, men icke duger att begagna i krig. Och den förhjänsen var strängt taget en enda mans, och honom ha vi kastat bort. Låt oss se till om vi ej ännu kunna förvärfva oss några blygsamma, mycket blygsamma lagrar i elfte timmen af denna folkens stora pröfvod.

Låt oss för det första klaga mindre! Klagan och missnöje äro som en smygande influensasmitta i dimmigt väder; den kryper öfver från den ene till den andre, till dess det som var tungt blir ännu mycket tyngre att bära för hela samhället. Eller om vi skola klaga, så låtom oss klaga humoristiskt, så att det föder skraff i stället för att göra minerna ännu mera gråmulna än de voro förut. Låt oss bära försakelserna med friskt lynne och humor. Att bära den nakna svälten med godt lynne är endast ett heroiskt fåtal gifvet, och när det gäller de kätars svält, icke den egna, sviker nog äfven det. Sedan är det bara att bita ihop tänderna och hårda ut tills man ej kan längre. Men försakelserna kunna vi bära med godt lynne, om vi försöka. Man svälter icke för det att man ej längre erfar någon positiv mätthetskänsla, man svälter icke för att man ej får det eller det, bara man får någon ting. Ej heller är det så tragiskt om vi magra litet och till och med få några små magåkommer — åtminstone icke i denna så fruktansvärdt tragiska tid.

Vi få icke låta umgänget med hvarandra alldeles stranda på matfrågan, ty vi behöfva allt som kan hålla lymnet uppe. Vi måste taga våra ransoner med oss och förtära dem tillsammans under så glad samspråk vi kunna åstadkomma, och förhöja trefnaden med musik och hvad annat dylikt som är att tillgå — alltid finnes ju briden! Det är sant att flertalet människor icke gärna bjuda när de blygsamt tycka sig ha "ingenting att bjuda på". Men så kan ju initiativet i stället öfverflyttas till gästerna. När inga tillredelser behöfvas och intet opåfänt besvär vållas

värdfolket, hvarför skulle vi ej då gå till hvarandra, sedan vi slutat vår enkla middagsmåltid, prata och skämta eller byta tankar ett par timmar och därpå gå hem till vår affonbricka, huru den nu kan komma att se ut?

Det är sant att det är lättare att bära ett lidande som vi själfva inse vara oundvikligt, än det som vi anse vålladt af andras försummelse och ringaktning för vår rätt. I senare fallet ökas själfva obehaget med en tillsats af sårad själfkänsla, en vilja att icke underkasta oss denna ringaktning. Är nu vårt lidande oundvikligt? Till dels är det i alla händelser så. Äro världskriget, det engelska öfvervåldet mot hafvens frihet och mot de neutralas folkrättsenliga handel och sjöfart, är det tyska u-båtskriget, är världsproduktionens fortgående minskning på grund af arbetskrafternas fortgående absorption genom kriget och krigsindustrien, äro alla dessa företeelser fakta eller icke? Lider icke hela världen nöd på samma sätt som vi? Det är otroligt hvad flertalet människor tänka kort; huru stor procent håller i sin dagliga strid mot svårigheterna deras ursprung för ögonen? Vi kunna icke åtkomma grundorsakerna, icke ens drömma om att åtkomma dem; därför äro svårigheterna oundvikliga och det bästa vi kunna göra är att resignera och öfva mod och tålmod. Men hvad göra vi? Likt barn och vildar har vi, då våra dagliga anspråk icke längre tillfredsställas, och vår harm riktas ej mot de verkliga orsakerna utan mot det närmaste medium, genom hvilket obehagen komma: de myndigheter som ha att reglera kristidsförbrukningen och sålunda måste utfärda förbuden, ja, mot handlandena, som dock äro beroende af kristidsmyndigheterna. Huru kan man väl vara vän af folkstyrelse, när folket — af alla samhällsklasser — är så otroligt barnligt och enfaldigt?

Det är visst icke min mening att försvara alla dessa myndigheters åtgärder. Men för det första kunde ej ens med matematisk ofelbarhet fungerande myndigheter förskonat oss från dyrtid och nöd; för det andra var det lätt att förutse — för min del var jag från krigets början på det klara därmed — att när restriktioner hos oss blefve nödvändiga, skulle våra myndigheter bära sig oklokare åt än alla andra lands, helt enkelt därför att vi äro det mest opraktiska folk som existerar. Åtminstone i allt som har afseende på att spara, tillvarata och utnyttja det befintliga. Äfven detta bör således hänföras till det oundvikliga, ty vi kunna icke förändra vår nationalkaraktär. Det skär i hjärtat, det är sant, att höra talas om beslagtagna förråd, som förfaras till ingen nytta, nu när de så väl behöfdes i den dagliga förbrukningen, och man tycker att våra myndigheter kunde bättre tillgodogjort sig resultatet af sina studieresor till Tyskland. Men låtom oss tänka mindre på den ovisa skötseln af detaljer än på den bittra nödvändigheten af lagring öfver hufvud taget; låtom oss tänka mindre på det som förfarits än på de förråd som icke förfaras och huru godt det är att de skola finnas, då den direkta tillförseln mer eller mindre upphör.

En annan sak är jobberiet. Det är mer än bittert att tänka på den prisdördyrning som kunde ha undvikits, som beror på enskildas vinningslystnad, och det finnes icke ord stränga nog att fördöma dem som med öppna ögon direkt ockra på folkets nöd. Allt hvad staten och myndigheterna kunna göra för att åtkomma jobberiet är väl gjordt.

Men låtom oss enskilda därjämte tänka på en annan sak, som ligger inom vår förmåga: låtom oss själfva vara rättrådiga! Må vi nöja oss med hvad oss tillkommer och icke söka på mer eller mindre olagliga vägar tillskansa oss mera! Må vi lojalt finna oss i nöddisordningarna, äfven när vi tycka att de borde kunnat vara annorlunda! Allt hvad vi lyckas tillägna oss utöfver vår rätt tages ju af folkets allmänna tillgångar. Må vi finna oss äfven i handlandenas fullt berättigade önskan att hellre tillgodose sina stående kunder än tillfälliga köpare, och bland de förra hellre de höfliga och lojala än de ohöfliga, anspråksfulla och orimliga.

Bland de obemedlade talas mycket och med bitterhet om de välständes lagring af livsmedel. Reellt är den måhända icke så omfattande att dess frånvaro skulle afsevärdt lindrat den rådande bristen. Men principiellt fördömlig är den icke desto mindre. Den innebär en brist på den solidaritet som under dessa år så ofta — och tyvärr oftast förgäfvades — betonats som ett nationellt livsvillkor. Just nu, när vårt fosterlands öden i så hög grad bero på hela folkets förmåga att ekonomiskt hålla ut och att stå som en enhet gentemot yttrevärlden, säger denna själfviska livsmedelslagringen till den fattige att den välstående icke vill göra gemensam sak med honom; det väcker bitterhet och bidrager till att ej heller han vill göra gemensam sak med de lyckligare loftade klasserna af hans eget folk. Redan under normala tider är det en af fattigdomens bittraste sidor, att den fattige aldrig har råd att köpa billigt. Han har aldrig en större penningssumma tillgänglig för att köpa i parti, han kan icke köpa för framtiden, just när en vara finnes för godt pris; han måste köpa i minsta möjliga kvantitet och just när varan skall förbrukas, alltså på det allra dyraste sättet. Nu gör denna lagring att ransoneringen, hvars mening just är att förhindra att lifsförnödenheterna en vacker dag bli otillgängliga för de mindre köpstarka, tyckes den fattige vara en blott mot honom riktad åtgärd: "De rike ha nog tillräckligt ändå". Vidare upprätthåller lagringen lifsanspråken i umgänge och hvardagslif; när de varor som tagit slut i allmänna marknaden, i vissa hus alljämt framsättas med synbar triumf och under gästernas beundrande loford, stämplas de hus, där man förhållit sig lojalt mot den allmänna nöden, såsom fortliga och husmodrarna såsom mindre förtänksamma, något som svider djupt i kvinnohjärtan och sporrar till att i sin tur förse sig på smygvägar.

Må vi i nyårsönskan oss en liten fläkt af Alexanders ande, han som slog ut den erbjudna vattendrycken på marken, hellre än att ensam i sin försmäktande här stilla sin brännande törst.

Låt oss icke alltid jämföra hvad vi ha nu med hvad vi hade under fredens dagar, utan låtom oss jämföra det med hvad de andra folken ha, öster och söder och väster om oss! Låt oss först tänka någon gång på att vi hittills blifvit förskonade från kriget, att vi sitta trygga i våra hem och icke behöfva draga bort som flyktingar, att inga brandbomber kastas öfver oss från den mörka natthimlen, att vi ha våra kära hos oss och icke behöfva med ångestfyllda tankar följa deras öden i fält. Men om vi bortse från själfva kriget, låtom oss lyssna till hvad de finnar säga, som i denna tid gästa oss — huru de finna allt här så godt och billigt, så lugnt och tryggt! Hos dem stå icke livsmedelsknappheten och dyrtiden, utan hungers-

Idun 1918. Idun 1918. Idun 1918.

Intressant.

Litterär.

Faktuell.

Ur det rikhaltiga innehållsprogrammet må an-
anföras:

Redaktionen har tillförsäkrat sig löfte om bi-
drag från så godt som hela

Fri från partihänsyn skall tidningen låta skilda
meningar ge sig uttryck i spalterna.

Signe Hebbes memoarer.

På grundvalen af konstnärinnans muntliga be-
rättelser nedskrifna af

Hildur Dixelius-Brettner.

*Den svenska författar-
världens förnämsta
krafter,*

hvidan vår textafdelning otvifvelaktigt kommer
att tillfredsställa mycket höga anspråk.

Tidens brännande frågor,

som äga sammanhang med den svenska kvin-
nans och de svenska hemmens intressen, skola
alltfort bli föremål för ledande artiklar af de
mest sakkunniga pennor, och hvad

*Kvinnans och hemmets
tidning —*

med denna lösen gick Idun ut i världen för 30
år sedan och den är fortfarande devisen på
dess banér, beteckningen på dess hållning.

Vårt rike.

Roman af *Johan Bojer*. Detta ypperliga skön-
litterära arbete af en af Norges ursprungligaste
författare ingår i Romanbiblioteket för det nya
året.

*Den illustrerade dags-
krönikan*

beträffar, ämnar tidningen ägna densamma all
uppmärksamhet, dock med uteslutande af så-
dant, som vi tro faller utom ramen för vår
publiks intresse.

Iduns julnummer

utgifves äfven under 1918 och blir som sina
föregångare en fin litterär och rikt illustrerad
publikation, omfattande idel svensk berättar-
konst och lyrik. Med anledning af att i novem-
ber 1918 femtio år förflutit sedan August Blan-
ches död skall i julnumret meddelas en längre
illustrerad skildring:

*Kända Stockholms hem
på 1800-talet*

af *Elisabeth Kuylenstierna-
Wenster.*

I denna serie af bilder ur kulturellt stockholms-
lif under förra seklet kommer den för vår publik
välbekanta författarinnan att i halft novellistisk
form behandla hem sådana som bibliotekarien
Gjörwells, lifmedikus af Pontins, kommerserå-
det Lenngrens, komministern och skalden C. F.
Dahlgrens, musikern Adolf Fredrik Lindblads,
författarinnan Emelie Flygare-Carléns m. fl.

*De allmännyttiga och
nöjesafdelningarna*

såsom *Iduns köksalmanacka*, redigerad af *Eli-
sabeth Östman-Sundstrand*, *Afdelningen för
skönhetsvård*, redigerad af *Kerstin Wenström*,
Iduns Schackspalt redigerad af *G. S. Nyberg*,
Tidsfördrif och *Frågor och Svar* komma fortfa-
rande att införas. Detsamma blir förhållandet
med *Iduns modeafdelning*, där illustrerade och
sakrikt hållna modekäsrier, författade af fru
Hilda Sachs, skola inflyta.

*August Blanche och
hans malmgård*

af *Thore Blanche*,

hvilken teckning ur ett förgånget stockholms-
lif såväl genom själfva ämnets popularitet som
genom den intima behandlingen gifvetvis kom-
mer att än mer öka publikationens värde. Jul-
numret, hvars försäljningspris blir minst 1:50,
tillfaller alla prenumeranter på Iduns upplaga
B och C, se nedan i tredje spalten.

Iduns hjälpreda.

På enträgen uppmaning från läsekreten har
redaktionen beslutat att återupptaga denna af-
delning, och kommer densamma att redigeras
med särskild hänsyn till den dyrtid och lifsme-
delsknapphet, som nu äro rådande i vårt land.

Iduns tre olika upplagor

betinga tillsvidare följande pris:
Idun, uppl. B, med julnumret: Helt år 10:50,
2:dra halfåret 5:80, 4:de kvartalet 3:25.
Idun, uppl. A utan julnummer:
Helt år 10:—, halft år 5:20, ett kvartal 2:60.
Idun uppl. C, *Praktuppl.*, med julnummer:
Helt år 14:—, halft år 7:25, ett kvartal 3:75.
Lösnummerpris tillsvidare 20 öre.

Prenumerera ofördröjligen!

Den som prenumererar på helt år undgår eventuella prisförhöjningar under året!

nöden själf på fröskeln, och därtill kommer
rättsosäkerheten, den ständiga oron för
våldsdåd af det egna landets drägg och en
främmande förvildad soldatesk.

I Ryssland rasar nog hungersnöden redan
i många trakter. Och låtom oss tänka på
Tyskland, som nu i öfver tre år burit en lifs-
medelsknapphet, sedan länge vida värre än
vår är nu — burit den, kunna vi säga, om
nationen tages i sin helhet, utan en klagan
och med leende min. Säkerligen bäres lifs-
medelsbristen tappert äfven inom västmak-
terna, ehuru vi från dem ha ytterligt få icke-
officiella underrättelser.

Tänka vi oss in i alla dessas läge, måste
vi litet hvar säga oss, att vi, om intet värre
händer än hittills händt, sluppit från världs-
katastrofen till förunderligt godt pris.

Men det måste rättvisligen medgifvas, att
de krigförande haft en kraftkälla att ösa ur,
hvilken icke i samma mån flödat för oss.
Taga vi t. ex. Tyskland, som jag för min del
känner bäst, så gjorde lifsmedelsknappheten
sitt inträde nästan samtidigt med kriget, och
det mindre lidandet blef så litet i jämförelse
med det större. Försakelsen kom och ställde
sitt kraf under den stora fosterländska hän-
förelsens tid, och med hänförelse blef det
mottaget. Hvar och en af de hemmavarande
kände så klart att han eller hon hjälpte de
kära vid fronten genom att försaka, och att
han genom att icke blott försaka utan göra
det utan klagan positivt ökade fosterlandets
möjligheter att hålla ut i striden. För oss har
neg förhållandet i grunden varit detsamma,
men mindre påtagligt, endast få af oss äro i

stånd att fasthålla tanken att det i sista hand
är för fosterlandets och de kommande gene-
rationernas skull vi ha plikten att hålla ut.
Men vi som kunna det, låtom oss göra det!
Må vara att kriget har hunnit sin "elfte tim-
me" — mycket kan ske innan den tolfte slår!
Är det så att vi nu stå i begrepp att sälja
vår handelsflotta och därmed vår mödosamt
upparbetade sjöfarts framtid för bröd — har
icke hvar och en af oss i någon mån med
sin klagan och ofälighet förskyllt denna
olycka, som troligen icke på generationer kan
åter godtgöras! Så låtom oss icke klagas
mer, utan möta det nya och skicksedigra
året med ett fast beslut att hålla ut andligen
— då kunna vi säkert äfven kroppsligen
hålla ut!

Signe Hebbes memoarer

På grundvalen
af konstnärin-
nans muntliga
berättelser

nedskrifna af
Hildur Dixe-
lius-Brettner.

Signe Hebbe i grekisk dräkt. Efter
en oljemålning af Amalia Lindegren.

Björnstjerne Björn-
son svarade en gång,
då någon sade om
Signe Hebbe: hon är
en stor konstnärinna, —
"Ja, det er hun, men hun
er og saa meget andet."

Det är detta allt "andet"
som gör Signe Hebbes min-
nen så mångskiftande. In-
tet mänskligt har varit
hennes främmande. För alla
dess toner har hon haft ett lika
känsligt öra som för musikens
och för de äkta af dem lika myc-
ken kärlek.

Den som haft för-
månen att sitta och
lyssna till Signe Heb-
bes minnen måste
känna det som en glädje att
låta dem gå vidare till en
större publik. Tyvärr har
det vid nedskrifvandet varit
omöjligt att bibehålla den
berättandes personliga stil.
Detta är en förlust, som jag
djupt beklagar, men för
hvilken jag hoppas läsaren skall
hållas skadeslös genom själfva
minnenas halt.

Hildur Dixelius-Brettner.

I.

TIDIGASTE BARNDOMSMINNEN.

EN DANSK STUDENT, SOM VID ETT
skandinaviskt studentmöte i Stockholm vid
midten af fyrliotalet, var gäst i fru Wendela
Hebbes hem, berättade sedan, att det enda
minne han hade af familjens yngsta medlem,
dottern Signe, var en liten flicka i en kakel-
ugnsvrå, gråtande öfver en stor knäcke-
brödssmörgås —!

Flera år senare träffades Signe Hebbe och
bemålde danske student i Köpenhamn och
hans första fråga var:

"Græder de, Fröken, bestan-
digt endnu?"

Signe Hebbe påstår att den
danske studenten hade rätt,
hon grät verkligen ovanligt
mycket som barn. Men hon
försvarar sig dock mot be-
skyllningen, att hon gjorde det
"bestandigt" — det var egent-
ligen mest om förmiddagarna.
Då samverkade också flera
omständigheter till att utlösa
den melankoli, som Signe
Hebbe påstår i så hög grad ut-
märkte henne som barn. Först
och främst då ensamheten.
Modern var upptagen af sitt
arbete vid skrifbordet, hvaraf
familjen för sitt uppehälle var

helt beroende, till hennes rum var om för-
middagarna portförbud, de två äldre syst-
rarna voro i sin skola, familjens två åter-
stående medlemmar, trojänarinnan Brita
Greta och moster Pella buro de omsorger
om mångahanda, som hörde till hemmets
skötsel och — där satt lilla Signe i sin ka-
kelugnsvrå. Och där genomlede hon sina
stunder af omätlig welschmerz.

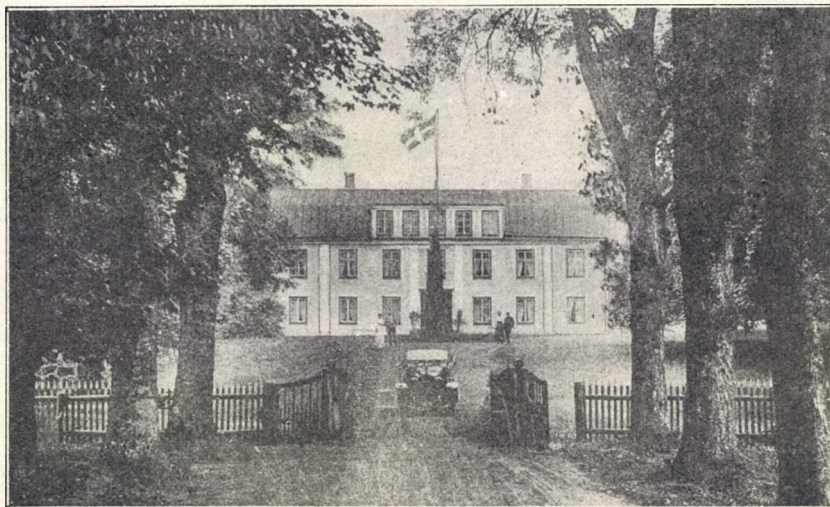
Hennes käraste sällskap var ett stort por-
rätt af Jenny Lind. Med detta förde den
lilla långa samtal. Där fann hon förståelse
och sympati. Stundom afbröts kakelugns-

vråns enformighet af en promenad med Brita
Greta till torget eller till speceristen.

En grönrutig, urvuxen kappa, ärfd efter
sysrarna, öfver klänningen af mormors från
Småland uppskickade hemväfda, tjocka,
styfva, snusbruna ylletyg, vida mamlucker,
som sällan sutto där de skulle sitta, öfver
gråspräckliga strumpor och tjocka grofva
läderkängor, en snusbrun sidenbahytt, knu-
ten under hakan, så steg hon ut på gatan
den lilla flickan, som för sina stora, for-
skande ögons skull af sin mormor kallades
för "Glofectus".

Det var vid Köpmans- och
Skärgårdsgatorna de första
hemmen i Stockholm voro be-
lägna, och det var där Signe
Hebbe nu linkade fram vid si-
dan af Brita Greta. Ja, linkade,
ty hon hade ett alldeles sär-
skildt nöje af att spela låg-
halt, då hon gick på gatan.
Då hon hörde folk beklaga
den stackars halta flickan er-
for hon något af samma kän-
sla, som den, hvarmed hon un-
der sitt kommande lif skulle
mottaga en applåd.

Brita Greta var nog ej all-
tid så trakterad af den upp-
märksamhet hennes inte mått-
ligt haltande lilla följeslager-
ska ådrog sig och gjorde sitt

Näsbyholm, Signe Hebbes födelsehem.

bästa för att få henne att falla ur rollen genom att distrahera henne med sagor och gåtor, hörda otaliga gånger förut, men alltid lika spännande.

"Tänk efter nu, Signe, hvad är det här: "När du lefde och jag lefde då förföljde du mig, och ville ha mig, nu lefver jag och du är död, nu har du mig — hvad gagnar jag dig?"

Och den lilla som otaliga gånger hört gåtans lösning visste naturligtvis ingenting nu — det roliga var då Brita Greta gaf förklaringen. Det kittlade så trefligt det där med den lilla fågeln i jägarens hufvudskål.

"Ja, om Signe går ordentligt så skall jag väl tala om'et då."

"Det var en gång en jägare som förföljde en fågel och ville skjuta eller fånga den, men kunde det aldrig. Jägaren dog och hvar begrafven. En tid därefter grof man en graf bredvid hans och hans hufvudskål blef uppkastad på vallen. Då kom den lilla fågeln och satte sig på kanten; så liten som han var så var han dock för tung, hufvudskålen hvälfde öfver honom och då var det som han i sitt lilla mörka häkte kvad: när du lefde och jag lefde sprang du efter mig och ville ha mig; nu lefver jag och du är död, nu har du mig, hvad gagnar jag dig?"

Det var en alltid lika rolig gåta, för den liksom för många andra kunde Signe gå

Fru Vendela Hebbe, Signe Hebbes moder.

belåten med roddarmadams komplimang. Förmiddagarnas ledsnad i kakelugnsvrån afbröts också ofta af impulsiva infall att vid fönstret göra grimaser åt några pojkar, som bodde midt öfver gatan. "Pojkar voro mina naturliga fiender och jag var född med grimaser och fula ord i munnen." Det var fullständiga pantomimer, som uppfördes i fönstret, till synbarligen stor förnöjelse för åskådarna.

Men voro förmiddagarna långa och ensamma för lilla "Glofectus", så voro aflnarna så mycket mera omväxlande.

Då Signe Hebbe låter minnets ljus falla öfver aflnarna i barndomhemmet, är det måhända undantagen som träda tydligast fram, dessa tyckas dock vara så många att de nästan skapa regel.

Det är nästan alltid gäster i det lilla, mycket enkla hemmet. I det långsmala rummet omkring den lilla låga, gröna lampan sitta ofta Fredrika Bremer, Almqvist, Thomander, Herman Sältherberg, Onkel Adam, Lars Johan Hierta, Isidor Dannström, Johan Jolin — detta är den måhända förtroligaste vänkretsen. Intet står dock från dessa aflnar tyd-

ligare för Signe Hebbes syn än moderns lilla späda gestalt i svart sammetsväst öfver en hvit muslinströja och kjol af hvit, prickig sockerduk sjungande vid gitarren med det blå valtrade sidenbandet — familjens enda instrument.

2.

BILDEN AF EN MOR.

Fru Vendela Hebbe, född Åstrand.

Då Signe Hebbe berättar sina minnen möter moderns bild från nästan hvarje blad. Den helhetsbild den, som då haft förmånen sitta och lyssna, på så sätt fått af denna mor och denna kvinna är alltför fängslande och värmade för att hon ej skulle anse den värd att gå vidare in bland en generation, för hvilken namnet Vendela Hebbe, där det möter i konversationslexikonens spalter, passeras mer och mindre intresselöst. Mot anmärkningen att detta blir en afvikelse från det egentliga ämnet försvarar hon sig med, att ingen teckning af Signe Hebbes lif kan blifva något så när hel och lödig utan att också bilden af den dyrbara, oförgälliga modern, med hvilken hon till sitt sextioandra år, då döden skilde dem åt, hade "glädje och sorg gemensamt", också blir i någon mån lefvandegjord.

Vendela Hebbe var småländska och präst-

Ungdomsporträtt af Vendela Hebbe.

ordentligt flera minuter, men vips haltade hon åter lika uppseendeväckande.

Signe Hebbe påstår, att hon i sina systrars sällskap på gatan alltid försökte att få gå efter dem, för att få höra förbigåendes anmärkningar till hvarandra öfver huru vackra de två flickorna voro. Om man får tro Signe Hebbe själf, skulle hon som barn aldrig ha mottagit några komplimanger af det slaget, och de skulle, om hon också fått dem, berört henne mycket litet, men hon var alldeles ousägligt lycklig då en roddarmadam på Nybroviken, hvilkens båt de en gång anlidade, sagt att hon såg "illmarig" ut. Det glömde hon aldrig. Moderns förklaringar att "illmarig" just ej var något så vackert precis, hjälpte ej, hon forffor ändå att vara högst

Skådespelerskan Tekla Hebbe, Signe Hebbes syster i 18-årsåldern.

Systerne Signe, Tekla och Fanny Hebbe. Efter en pennteckning af Johan Jolin.

dotter. Hon föddes 1808 i Jönköping, där hennes far, den lärde och högt begåfvade prästmannen Samuel Åstrand då var pastorsadjunkt. Det egentliga barndomshemmet var dock för Vendela Hebbe Sandsjö prästgård, där familjen bodde från år 1815 till 1829. Där, i den låga gamla prästgården, af hvilken Vendela Hebbe själf gifvit en betagande teckning, i en i Aftonbladet i början af fyrtiotalet influen skildring, "En prästgård i Småland," slog nu det väsen ut i blom, som sedan under en osedvanligt lång tillvaro alljämt skulle forlora att tjusa, fängsla, värma och bedåra. Bland de tidigaste beundrarna af Vendela Åstrands skönhet och sällsynta charm står Tegnér. I den nyss

nämnda skildringen "En prästgård i Småland" finnes ett litet kapitel, "Biskopens besök", som berättar om Vendela Åstrands första sammanträffande med Tegnér. Då detta sammanträffande blef inledningen till en vänskap som blott döden upplöste, och då skildringen med sin charm af naturlighet och fin humor torde vara rätt typisk för fru Hebbes författarskap, så torde ett utdrag kunna påräkna intresse. Det skildrade biskopsbesöket torde ha ägt rum omkring år 1820 och Vendela Åstrand var då endast en liten flicka med mamlucker och kort klänning. Och härmed ordet åt författarinnan.

"Ändtliga randades den efterlängta- de dagen. En stor löfruska sattes i spiseln och däromkring lades på den hvillimade hällen blå-klockor och käringtänder. Prosten, som på förmiddagen med en ragoutsked instockat tvenne bisvärmar, af hvilka den ena tagit postö i hans vida rockskört och sålunda gjort honom mycket omak, stod likväl på utsatt timme i damasker, med kappan under armen och fladdrande prästkragar, stora som ett par katechesblad, på trappan omkring hvilken friskt granris bildade en grön krans. Prostinnan hade påtagit sin brudklänning af svart siden med 3-tums lif, samt sin "resilja" och en mycket vacker schawl med gula flammor, som barnen kallade "modieschawlen", all ungdomen var hyggligt uppstufvad; flickorna buro spritt nya "hoppetygs"-klänningar och mamlucker med hålsöm, och unga herrn hade fått sig enkom för biskopskalaset en ny jacka med blanka knappor samt spräckliga underkläder, blåslingrade strumpor och nya skor, hvilka senare likväl redan på morgonen försökts som prämar i kölvattnet på prostens skor. Alla stodo nu i den enrisade förslugan och blickade med stum häpnad nedåt portarna, där biskopens gula vagn var i anfågande.

— — — Prosten som hade mycket lätt för att tala, yttrade några förbindliga ord om lyckan att få mottaga sin förman samt presenterade därpå sina fruntimmer. Bisen, som redan vid porten önskat sig "Herschels teleskop", skaffade sig lycklig att på närmare håll få se prostinnan och de unga damerna och göra deras bekantskap, vände sig därefter till prosten och blef af honom med mycken högtidlighet införd i salen. Här presenterades uti en snabb vändning lille Esaias. "Ni ha uppkallat profeten," sade biskopen fermt. — "Nej, poeten, ers högvördighet," svarade prosten fintligt med en vacker blick ur de sangviniska ljusblå ögonen. Därefter följde åtskilliga frågor å biskopens sida om fattigskolor och kyrkbyggnader, prästmöte och allehanda stiftsangelägenheter, hvilka prosten på stående fot besvarade. Biskopen, som nu var stadd på en inspektionsresa i stiftet och imedlertid skulle viga kyrkor och präster, och sålunda under utöfvande af de till hans ämbete hörande egentliga "länsmansbestyren" icke kunde vara vid särdeles godt lynne, undanbad sig alla anstalter och önskade att, så mycket som möjligt var, få ha sin frihet och icke besväras med sällskapsväng och ceremonier, tilläggande att värdar, som för "femton skålar höllo aderton

Inför det kommande . . .

*Stilla, stilla stund,
stjärnbeströdd och blå,
natt som ej har blund,
visa hvad du gömmer på!
Är det barn, du bär på dina armar,
kärleken, som sig om oss förbarmar?*

*På en villostig
ha vi stormat fram,
hårdnade i krig,
sölade i våld och skam.
Vet du gåtan hvarför allt förhärjas,
allt det bästa, rena? — Inlet bärgas.*

*Oskuldsväsen, födt
ur en evighet,
hjälp ett släkte, trött,
sargadt — och välsigna det!
Tänd en nyårsrodnad, himmelskt ren,
sänd oss nåd att vandra i dess sken!*

*Var vårt sinne sjukt
dessa ondskans år,
gör vårt hjärta mjukt,
huldrikt som en blomstervår!
Lyft vår själ ur tidens cy och kvalm,
låt den stiga som en tempelpsalm!*

*Bäfvande vi se
i ditt öga, pilt.
Hör du hvad vi be,
blir ditt unga välde mildt? —
Stum du möter oss och våra frågor,
stum som nattens tysta stjärnelågor.*

*Rymdens helgedom,
som vi tro på än,
är den kall och tom,
bor ej någon Gud i den?
Klappar icke evigt där ett hjärta,
som har bot och tröst för all vår smärta?*

*Darrande vi stå
inför fasans grepp,
blodsorkaner gå
öfver haf och berg och stepp.
Bönen stiger het ur nöd och sorg —
når dess flamma ej Din himmelsborg?*

*Slå ej flera slag,
döm oss ej så hårdt.
Om emot Din lag
vi ha brutit alltför svårt —
skingra mörkret för vårt vilsna öga,
Du, som dväls i ljuset, i det höga!*

*Skänk åt detta år,
lagdt i Tidens famn,
broderskopets vår,
fridens, enighetens namn!
Ännu glimmar i vår själ den sista
resten af Din gudoms hvita gnista.*

ERNST HÖGMAN.

tal", ingalunda voro i hans smak. Sedan man hunnit sansa sig litet efter den sensation, som hans ankomst uppväckt och domprosten och konsistorienotarien fått sina pipor tända samt biskopen själf slagit sig till ro på en stol bredvid häradsprosten, med hvilken han underhöll ett domnande samtal om gröda och adjunktslöner, funno de unga det efterhand alltför enformigt att stå uppställda mot skåpdörrarna med händerna på ryggen, hvarför de efter att hafva tagit tillräckligt i ögonsikte gulddosan som mellan biskopens fingrar gjorde sin reguljära rund mot bordet, samt kraschanen, korset och brösnålen af små bergkristaller i form af ett kors, drogo sig behändigt och så tyst som den nya skobonaden tillät, ur salen, somliga till köket för att se alla de underverk, som där förehades i kasruller och bakugn, på spett och i grytor. Lille Esse gick att språka med biskopens betjänt, som efter att hafva inburit sin herres saker, promenerade på gården af och an framför förstugudörren, med vaxduksfodral på hatten och vissa slyngelaktiga rynkningar på näsan öfver de lunsiga "utepigorna", som barfotade och med okammadt hår, rände ut och in. — — —

— — — Så kom bud efter mamsellerna att biskopen hade fått lust att höra litet musik; — eller om det var prosten som hade fått lust att låta höra sina mamsellers små gälla röster. Allesammans knatttrade imedlertid in i sina små hårda skor och fram till klaveret. Det lät som när en skock får trappa öfver en bro. —

— — — Nu hade äldsta mamsell,* gudbevars, med mycken ifver och möda instuderat Gelinecks variationer på Tyrolervalsen med trioler, öferslag och allt och ett stort bataljstycke, till biskopens ankomst; och därtill hade hon lärt sig "Fordom grönlockade Herta" och "Öfver hafvets vilda bölja", hvilka sjöngos solo, samt "Sorgen är skuggan i lifvet", som sjöngs uti trio. Lilla mamsell riktigt hedrade sig, som man säger. Bataljstycket spelades alldeles excellent; fältmarschern gingo oförskräckt; trumhvirflarna likaså. "De sårades skri" hotade de pinade diskantsträngarna lika mycket som kanondundret basen. Biskopen drog mekaniskt sin stol en smula bort, tackade och frågade om hon inte äfven kunde "Geijers Viking". Lilla mamsell kände icke alls till det stycket, och biskopen lofvade att skicka henne det så fort han kom hem — — —

Så långt fru Hebbe i Aftonbladet.

Det är allt skäl att förmoda att Tegnér's med åren så varma intresse och beundran för Vendela Åstrand daterar sig från detta tillfälle. Huru väl ser man ej den tretton-fjortonåriga flickan i "hoppetygs"-klänning och hålsömmade mamlucker vid det "gamla klaveret af Nordqvists fabrikat" icke utan hjärtklappning sjunga för husets hedersgäst, den store biskopen. Och man misstar sig troligen ej, om man antar att de blå skaldeögonen redan då med välbehag hvilade på den apparition, som skalden några år senare så hänförd skulle likna vid "en midnatt kring en rosengård".

(Forts.)

* Författarinnan själf.

Iduns pristagarinna för året.

Iduns kvinnliga akademi utser Anna Lindhagen.

MAN SKULLE OCKSA KUNNA SÄGA: Anna Lindhagen, glädjens och trefnadens vårdarinna, ty den största insats denna lilla ensamma kvinna gjort har varit för att bringa trefnad till så många svenska hem som möjligt.

Då man hör namnet Anna Lindhagen, tänker man kanske i främsta rummet på koloniträdgårdarna, till hvilka hon tagit initiativet. Tusentals små hem i Stockholm och andra industristäder i vårt land ha genom den institutionen gjort en stor ideell vinning. Ett stycke, om än aldrig så litet af hembygdens jord för stadsbon att arbeta i, att känna som sin egendom, betyder kärlek till hemmet på ett varmare, mera lifgifvande sätt än förut. Är icke den att räkna som en hemmets vårdarinna, som bereder väg för en sådan verksamhet?

Så ha vi barnen, hemmets dyrbaraste egendom. Men icke alla barn ha ett hem att lita till. För de ensamma, de som samhället måste sörja för, har Anna Lindhagen gjort ett duktigt arbete. Och det har hon icke släppt för de många andra uppgifterna af social verksamhet, som hon ger sin tid och sina krafter åt, utan att räkna eller mäta vare sig det ena eller det andra. Som barnvårdsinspektör kommer Anna Lindhagen i direkt beröring med ett af samhällets mest försummade problem. För barns och mödrars rätt har hon flerfaldiga gånger uppträdt, och delvis, men endast delvis lyckats göra sin röst hörd. Till lagberedningen blef hon inkallad bland andra i ämnet insatta, då de nu promulgerade barnvårdslagarna utarbetades. Men det är icke alltid lagstiftare vilja sätta yxan till roten af trädets och fastän Anna Lindhagen försökte göra sin röst hörd — och hon brukar kunna få folk att lyssna — lyckades hon icke genomdriva sitt förslag, som gick ut på att alla ensamstående kvinnliga försörjare vare sig ensamma mödrar, änkor eller fränskilda skulle af det allmänna få ett visst underhåll i förskott, att sedermera uttagas af barnafadern. Detta system har med framgång och sedan flera år tillämpats i Danmark.

Anna Lindhagen är stockholmsbarn med traditioner från föregående generation att vårda och hålla heligt ända till själfva den mark, som hufvudstaden hvilar på. Hon dyrkar Stockholm, sin hembygd, och hon skulle vilja, att den blef en stad, där inga skönhetsvärden någonsin finge trampas på, och där inbyggarna ägde den trefnad inom som utomhus, som ger lifvet rikedom. Huru fattigt på personlig lycka än en människas lif är, alltid kan hon utom sig själf finna glädje i en vacker omgivning, anlingen det nu är ett landskap i solnedgångsdager eller en älskad stadskontur mot Strömmens ständigt skiftande vatten.

Som stadsfullmäktig har Anna Lindhagen i motion efter motion pläderat för Stockholms rätt att skonas från alltför kraftiga nyttighetsprincipers framfart. Men det vore förhastadt att af detta sluta sig till att hon vägledes uteslutande af estetiska principer. I frågan om ordnandet af öfverfarten mellan Slussen och Södermalm, en af Stockholms mest svårlösta trafikfrågor, har hon ingifvit ett förslag, som visserligen inte lyckades samla majoritet inom fullmäktige, men som dock utgjorde en kraftig opposition mot

Hemmets och hembygdens hängifna vårdarinna.

det segrande förslaget. 1917 väckte hon en ny motion om slussbroarnas breddning. Att bevara gamla hus och rädda ett stycke af det mest pittoreska Stockholm har varit ett annat af Anna Lindhagens många sträfvanden för att åt den jäktade, oroliga nutidsmänniskan skänka möjlighet till en stunds ro och försjunkande i glömska af arbetsdagen. Den som ser detta som ett uteslutande på estetiska värden inriktadt arbete, har ingen inblick i lagarna för människans hälsa och sjukdom.

Hembygden, som öfverallt hotas af industrialismen i en eller annan form, finare eller gröfre, vill Anna Lindhagen rädda åt dess inbyggare. Våra småstäders trifsamma ro, de stilla gårdarna med sina gamla träd, de gamla kyrkornas kulturskatter och städernas närmaste omgifningar med sina skogsbackar och blommande ängar, allt är föremål för Anna Lindhagens omvårdnad. Småstädernas trefliga stadsplaner vill hon också i en motion i stadsfullmäktige införa i Stockholms villastäder. Äfvenså naturskydd kring hufvudstaden. Och det är en verksam omvårdnad, som står i upplysningens och agitationernas tecken. Vi ha brådtom, det kan bli för sent annars, och så mycket är redan oåterkalleligen förstörd af den nya tidens blindt oförnuftiga framfart.

Då vi gifvit Anna Lindhagen namnet hemmets vårdarinna, få vi icke glömma hennes mångåriga nitiska arbete i F. K. P. R. som stockholmsföreningens ordförande. Hemmets och kvinnans intressen äro inom denna verksamhet, kanske mera än inom någon annan, företrädda på ett upphöjdt sätt, ty där gäller det kamp för rättvisa. Och i den striden har alltid Anna Lindhagen lagt hela sin kraft utan att fråga efter de sår hon fått. Ty den som kämpar för ideella värden, för hemmets och kvinnans rätt i en tid som vår, har mycket segt motstånd att öfvervinna. Därtill kräfvdes "modet att vara en brinnande fackla", och det modet äger Anna Lindhagen.

ELISABETH KREY-LANGE.

Svenska akademiens nye medlem och dess pristagare.

Professor Oscar Montelius.

FÖRRE RIKSANTIKVARIEN, PROFESSOR Oscar Montelius tog vid Svenska akademiens sedvanliga årssammanträde sitt inträde i de adertons krets som efterträdare till professor Vitalis Norström. Professor Montelius höll vid detta tillfälle ett synnerligen intressant föredrag, som gaf en utförlig framställning af filosofen och människan Norström.

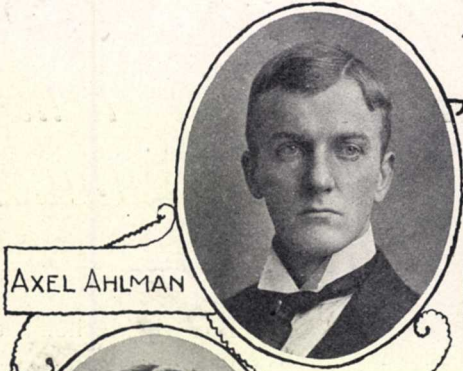
Akademiens stora pris tilldelades docenten Fredrik Böök för hans monumentalverk om Esaias Tegnér.

Docenten Fredrik Böök.

ETT LYSANDE FÖRFATTARGALLERI.

AXEL AHLMAN

FANNY ALVING

KNUT BARR

HENNING BERGER

BO BERGMAN

THORE BLANCHE

GUSTAF COLLIJN

SIGURD DAHLLÖF

ERNST DIDRING

HILDUR
DIXELIUS-BRETTNER

SYNNØVE CARLBOM

ANDERS EJE

ANNA LENAH ELGSTRÖM

SIGRID ELMBLAD

TERESIA EURÉN

DANIEL FALLSTRÖM

PER FREUDENTHAL
(ODE BALTEN)

MARIE LOUISE GAGNER

JANE GERHARDT-CLAINÉ

ALBERT HENNING

E. WALTER HÜLPHERS

ELLEN KEY

ELISABETH
KUYLENSTIERNA-WENSTER

SELMA LAGERLÖF

JOHN LANDQUIST

CARL G. LAURIN

DAVID LINDE

IDUNS MEDARBETARSTAB 1918.

HJ. LUNDGREN	OTTO LUNDH	ERNST LUNDQUIST	ARTUR MÖLLER	ALGOT RUHE
LUDVIC NORDSTRÖM	ERIK NORLING	FREDRIK NYCANDER	GUNHILD PALMÆR	MARIA RIECK-MÜLLER
SIGFRID SIWERTZ	EJNAR SMITH	MARIKA STJERNSTEDT	HEDVIG SVEDENBORG	CARL SVENSON-GRANER
E.N. SÖDERBERG	HJALMAR SÖDERBERG	MILDRED THORBURN-BUSCK	GUSTAF ULLMAN	ANNA WAHLENBERG
FREDRIK VETTERLUND	ELIN WÄGNER	HASSE ZETTERSTRÖM	ANNIE ÅKERHIELM	RICHARD VALLNER
				HUGO ÖBERG

Vårt yngsta furste-

Prinsessan Ingrid leker barnavård.

Kronprinsen med sina fyra söner Bertil och

— PRECIS SOM VANLIGA BARN! KOM IHÅG ATT DESSA äro precis som vanliga barn.

Det är ett vackert uttryck öfver kronprinsessans själfulla ansikte, då hon yttrar dessa ord till Iduns representant, som fått tillåtelse att kasta en blick i kungaborgens allra heligaste, i barnkamrarna till kronprinsens våning.

Det är en grå senhöstdag med dimma, som släpar ända ner på de klibbiga gatorna. Den återkallar i minnet en annan fuktigt grå höstdag, som inte alls förefaller aflägsen, en tidig morgonstund. Det måste ha varit den 11 november, ty öfver Norrbro med slottet som mål seglade en stor fårta, prydd

med ljus, och budet, som bar den, tycktes snabb som en vingad Hermes. Det var lika många ljus som unge prins Gustaf Adolf fyllde år, och det var inte alltför många. Och nu är den prins Gustaf Adolf, som det då var fråga om, vår kronprins, och har själf fyra prinsar och en liften prinsessa.

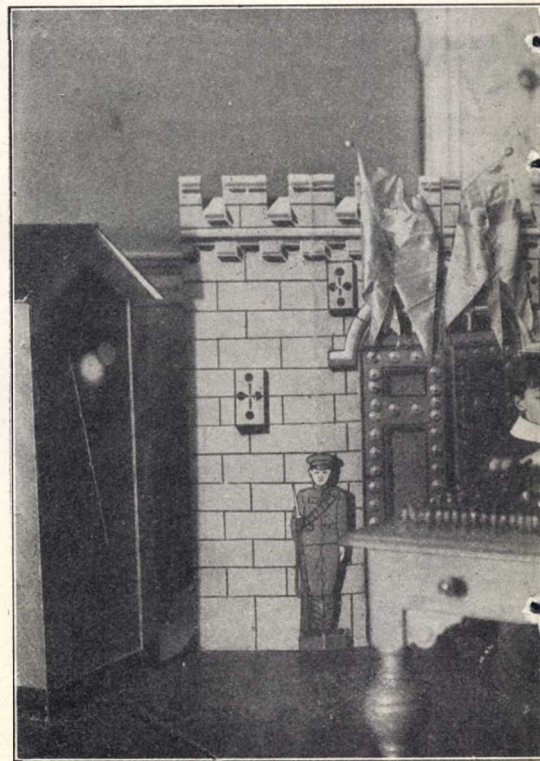
Det kan nu kanske tyckas en ganska trivial händelse att syfta till, då man vill framhålla sambandet mellan de furstebarn, som nu växa upp i vår kungaborg och alla som lefvat före dem inom dess murar och som gått ut därifrån och skrivit sina namn i historien. Men för flertalet har barn- domen varit fylld af sådana små tilldragelser, som sedan

Två goda

De stora furstebarnen i prins Gustaf Adolfs skolrum.

En, ba

hus i lek och arbete.

3
prinsarne Gustaf Adolf, Sigvard,
Carl Johan.

6
Kronprinsessan vid pianot med prins Bertil och prinsessan Ingrid.

4
kamrater.

bilda barndomsminnen att se tillbaka på för de flesta lyckligt loftade dödliga.

Barnkammarråningen är belägen i entresolen i nordvästra delen af slottet. I ena ändan ligger bl. a. ett stort soligt lek- rum med rosig kretong på de hvita möblerna, en lekvrå för sessan Ingrids många dockor och mycket annat, och därifrån leder en korridor med röd matta till skolrummen.

En af våra bilder är tagen i prins Gustaf Adolfs skolrum, dit alla barnen utom lille prins Carl Johan samlats. Men så går det inte till i verkligheten.

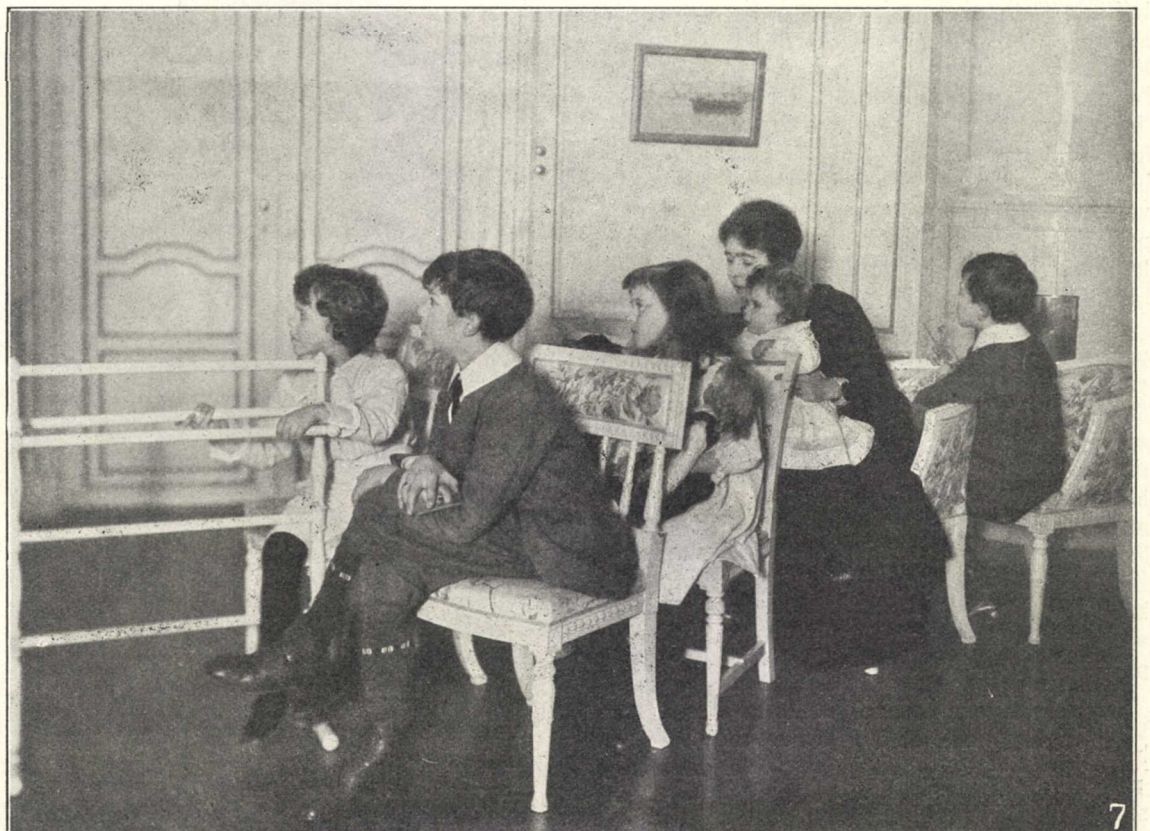
Prins Gustaf Adolf läser detta år tredje klassens kurs till-

sammans med en klass på fem gossar och flickor, prins Sigvard har sina kamrater i ett skolrum innanför den äldre broderns och prinsessan Ingrid, som går i första förberedande, har ett vackert skolrum för sig med ingång från korridoren.

Prins Gustaf Adolfs skolrum är stort och rymligt, där finns plats för piano, och när vi nu stöka till därinne för fotograferingen och vända upp och ned på de begrepp som för prinsarna äro förknippade med detta rum, räddar han en stol undan förstörelsen för att åtminstone få sitta på sin vanliga stol, "det känns så konstigt annars."

5
taljscen.

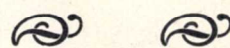
7
Man leker tåg.

Ateljé Jæger foto.

Marie Louise Gagner

femtio år.

ATT MARIE LOUISE GAGNER KOM TILL världen tidigt på årets första arbetsmorgon var nog så typiskt för hennes snart skönjbara verksamhetslust och handlingskraft. Lika betecknande är, att hon femtio år senare på tal om den 2 januari 1918 afvärande utropade: "Jag har rakt inte tid att fylla 50 år!"

Men vi äro många, som nu vilja frambära vår välgångsönskan och säga ett uppriktigt tack för allt det — för individer och samhälle — betydelsefulla arbete, som hon redan medhunnit i sin mångskiftande gärning som pedagog, författarinna och biograf-censor. Men först och främst vilja vi tacka henne för hvad hon gett oss rätt och slätt som människa, som personlighet.

Marie Louise Gagner ger med frikostig glädje, därför att hon håller af människorna och gärna vill hjälpa dem. Detta är drifkraften i hennes pedagogiska kall. Många af oss ha kanske ej vidare djupt reflekterat öfver hvad den goda pedagogens gifmildhet egentligen innebär. Att dagligen dela ut i afvägda portioner andliga gåfvor, smältbara för olika individers mottaglighet, ...

Det är som att leka skola med syskonen, och prins Gustaf Adolf är van att studier är något mycket allvarligt, som man måste sköta med omsorg.

Det är ett sällsynt lyckligt lif denna syskonkrets i fursteborgen lever. De komma så väl öfverens och hålla ihop, så att det är en lust och fröjd åt det. Prins Gustaf Adolf och prins Sigvard, som äro mest jämnåriga, ha starka intressen redan nu gemensamt. De äro mycket roade af idrott och redan duktiga små idrottsmän. Prins Bertil har, fast han ännu är så liten, en utpräglad förkärlek för automobiler och flygmaskiner, som kanske pekar på gryende anlag i en bestämd riktning.

Prinsessan Ingrid och prins Bertil äro å sin sida mycket goda vänner, och lille prins Carl Johan, som nyss lärt sig gå, är naturligtvis de stora syskonens favorit. Han tultar omkring i sin lilla hvita, broderade klänning på det hala parkettgolvet — en liten prins måste lära sig gå på parkettgolf — med en liten bilderbok i handen af det tvättbara slaget, som är så bra för de minsta småttingarna, och ler soligt mot hela världen. Kommer han nära pianot, kan han inte låta bli att försöka det, förmodligen blir han med tiden musikalisk som sina äldre syskon. Ty kronprinsparets barn ha fått ättens musikbegåfning, de sjunga gärna och rent och vackert tillsammans, prins Gustaf Adolf och prinsessan Ingrid få sedan en tid tillbaka lektioner i piano och prins Sigvard har i höst börjat ta lektioner i fiolspelning.

Medan fotografen ordnat för tagning, har prinsessan Ingrid och prins Bertil ihop ritat en gubbe på svarta taflan, som eljes användes för storebror prins Gustaf Adolfs räkneexempel. Prinsessan Ingrid kan annars rita riktigt nätta små stugor. Om somrarna har hon en lekstuga på Sofiero, där hennes många dockor trifvas alldeles förtjusande. Prinsessan älskar dockor och kan aldrig få för många af dem. Kring sin lekstuga har hon sin egen lilla trädgård, som hon sköter själf med småflicksaktig beställsamhet och precision.

Har vår gamla ärevärdiga kungaborg någonsin förr inom sina murar slutit en så lycklig och harmonisk krets unga furstplantor? Öfver dem strålar kronprinsessans kloka moderlighet, som en sol på deras barndoms himmel.

det fordrar en oafbruten förnyelseprocess inom gifvaren själf. Hvilken samlad lifserfarenhet kräfvades icke, hvilken psykologisk finess att dela gåfvorna rätt. Barn och ungdom förstå sådana gåfvors äkthet, de äro intuitiva kännare. Helt nyligen sade mig en af Marie Louise Gagners egna däruppe på folkskoleseminariet: "Se hon ger oss en sådan stor glädjekänsla i arbetet, och en sådan lust att arbeta". En gång mötte jag henne på väg till seminariet. Det var grått och ruggigt ute, och Drottninggatan såg lung och surmulen ut med sin under svarta paraplytak vandrande människoflock. Marie Louise Gagner såg fullkomligt oberörd ut, där hon kom med portföljen under armen.

"Hvar enda morgon jag går den här gatan på vägen till mitt arbete," sade hon, "så känner jag mig så tacksam och glad ända in i själen, att jag fått på min loft ett så här välsignadt roligt arbete."

På tal om pedagogen Marie Louise Gagner vill jag anföra några ord, som jag en gång hörde en af seminariets profkandidater fölla:

"När fröken Gagner undervisar de små i öfningsskolan, talar hon kunskap på fattbart tioåringsspråk. När hon leder de äldre eleverna förstår hon att fördjupa deras intresse för studier så till den grad, att litteraturens gestalter få lif inom de unga. De problem som våra diktare sökt lösa upptagas af hennes elever i allvarliga, tankeredande diskussioner som bidraga till ökad lifskänedom."

Marie Louise Gagner sade vid ett tillfälle, att hon hörde till de lyckliga pedagoger, som fått koncentrera sig odeladt på ett ämne: svenska språket med litteraturhistoria.

Men denna koncentration har sannerligen icke medfört någon ensidighet, därför har hennes mångsidiga begåfning sörit. Hon har tagits i anspråk på många olikartade områden och manligt orädd, skulle jag vilja säga, har hon aldrig tvekat att träda i brechen för en sak som hon ansett värd att arbeta för. När biograferna började sitt segertåg i världen för att underlägga sig människornas nöjesbehof, var det Marie Louise Gagner som ifrigast upptog kompen mot filmens urartning och ofta förråande inflytande. Hon gick på biograf ända till äckel för att studera programmen, hon tog initiativ till ett stort protestmöte. Hon hade lärt sig tåla åtskilligt i filmväg men ock att draga upp gränsen: hit får det gå, men inte längre. Riksdagen ägnade slutligen frågan sin uppmärksamhet. Alla började märka biografens dualism af folkuppfostrare och folkfara.

Med statsanslag företog Marie Louise Gagner en utrikes resa år 1909 för att studera filmen på världsmarknaden. Efter hemkomsten blef hon tillika med häradshöfding P. Cronvall och direktör Ch. Magnusson tillkallad såsom sakkunnig vid utarbetandet af förslag till kontrollåtgärder i fråga om biografernas verksamhet. Riksdagsbeslut angående upprättandet af censur följde och 1911 på hösten organiserades Statens biografbyrå, där hon utsågs som själfskrifven censor.

Undertecknad har sett henne i verksamhet på biografbyrå, där saxen gör obarmhärtiga klipp midt i de mest rörande och upprörande scener.

Marie Louise Gagners sunda omdöme, fritt från allt småaktigt pedanteri, har mer än en gång trädt emellan som en framåtdrivande och smakhöjande kraft. Och därför må samhället känna tacksamhet.

Och så ett ord om Marie Louise Gagner som författarinna, bibliotekarie och recensent. Fri från all sorts sentimentalitet men med hjärtat på rätta stället, inser hon litteraturens ansvarsfulla maktställning gent emot människosjälen, ej minst under de år, då de unga med begärlighet sluka andras tankar för att utdana sina egna.

Till pjoller och pjunk är Marie Louise Gagner en afsvuren fiende. Hon vet att böcker i den andan missbildat en sann uppfattning om det verkliga lifvet.

Men så snart som detta, sant och äkta, med alla sina prismatiska brytningar träder läsaren till mötes på böckernas blad, då är Marie Louise Gagner med och det af hela sitt hjärta. Hon ifrar för den satsen att människorna skola lära sig läsa bokens själ, skulle man kunna säga.

Genom inrättandet af klassbibliotek i seminariets öfningsskola har hon velat redan tidigt söka odla en litterär smak och urskilning hos de unga.

I sin förträffliga bok om Gordon, "En hjälte bland hjältar" har hon lyckats få fram ett ynglingaideal af renaste typ och i sina två böcker om "Svenska författare" har hon på ett åskådligt sätt förmedlat bekantskapen mellan ungdomen och våra främsta diktaregestalter. För folkskolans läsebok har hon nedlagt ett betydande arbete.

Ja, när man tänker på hvad seminarieadjunkten Marie Louise Gagner redan hunnit med, så förvånas man öfver att hon bara fyller femtio år.

Vid hennes sida har under hela hennes lif lefvat en god ande, som jämnat hennes väg och lättat hennes arbetsböda vid hvarje tillfälle, där så ske kunnat.

Det är hennes mor, änka efter kaptenen Ludvig Gagner. Hur tålmodigt har inte hon svarat, då telefonen pinglat för att kalla till sammanträden i skolråd, biblioteksstyrelser m. m. Och hur noggrant har hon icke ihågkommit allt, som skulle framföras och uträttas då den enda älskade dottern äntligen kom hem för att hvila ut. Jag anar att modershjärtat fått försaka sig för allas vår skull. Därför är ej för mycket att här säga ett tack för vaken och värden.

Marie Louise Gagner har inga fysiska jättekrafter att ta af, tvärtom, det har varit långa tider i hennes lif, då lidandet velat böja viljans stål. Men hvad inga piller och pulver i världen ha förmått, det har vid mångt tillfälle hennes egen inneboende arbetsglädje och handlingskraft mäktat. Därför står också Marie Louise Gagner vid fyllda 50 år som en bild af ungdomlig spänstighet och magasinerad kraft.

JULIA SVEDELIUS.

En nyårsnatt. Af Gunhild Palmær.

MORMOR BERATTAR: DET ÅRET HADE vi firat jul utan slädföre, och till oftan hade vi åkt på skramlande hjuldon öfver hårdfrusna vägar. Det var inte riktigt som det borde vara utomhus, ansågo vi ungdomar, och hade vi inte under helgen haft vår kära Marianne Bruce hos oss på Berga, skulle det nog inte varit riktigt inomhus heller, då bror Gösta inte fanns hemma. Han var i tjänstgöring vid Hans Majestäts flotta, och ingen visste, när han skulle kunna hemförlovas — kanske någon gång fram emot våren trodde vi — och under tiden fingo föräldrar och syskon fira helg utan hemmets glade upptågsmakare.

Marianne Bruce var vår aflägsna anförvant och hade under den tid, hon varit hos oss, blifvit vår kära kamrat. Min syster Ulla och jag kände henne inte, innan hon denna höst kommit till Berga som hjälp i hushållet åt mor, nu till jul hade vi blifvit konfirmerade och småningom skulle vi sätta oss in i våra plikter inom hemmet, hvarför Marianne ej länge till blefve nödvändig där — men ännu en tid fingo vi till vår utsägliga glädje behålla henne hos oss.

Hon var så käck, Marianne, så full af arbetslust och så beredd att hjälpa, mor tröttnade icke att ställa henne upp som mönster för sina unga döttrar, och hade det berott enbart på mor, tror jag, att Marianne alla tider blifvit stannande på Berga.

Men som sagdt, mors egna döttrar borde lära sig att snarligt gripa in i hushållsmaskineriet, och Marianne var väntad upp till den lilla norrlandsstaden, där hon förut tidvis haft sitt hem hos gamla lama tant Elvina Gyllen — ty Marianne Bruce var föräldralös sedan sitt fjortonde år. Vi flickor skrattade mycket tillsammans, Marianne muntrade oss ständigt, och vi önskade blott, hon kunnat stanna hos oss till dess bror Gösta kommit hem och kunde deltaga i glädjen. Egendomligt nog visade inte Marianne något vidare intresse, då vi talade om den saken.

"Låt oss vara glada och inte önska mer än hvad vi ha," sade hon, "snart lämnar jag Berga och tager idel goda minnen med mig, det är jag nöjd med."

"Bror Gösta borde du ändå råka en gång, Marianne," småmyste Ulla, "jag är nästan viss på, du skulle inte undgå att beröras af hans charm, du som många andra, både tanter och flickor, min käcka kusin!"

Vi använde tilltalsordet kusin också till mera aflägsna anförvanter på vår tid.

Till min förvåning hade Marianne den gången intet skämtsamt ord till svar, hon reste sig i stället hastigt upp och innan vi hunnit fråga, hvart hon ämnade sig, var hon borta.

"Hon kom väl ihåg något, som hon glömt," förmodade Ulla lugnt, men er mormor, som hade skarp ögon, undrade inom sig, om det inte var fårar hon sett glänsa till i Mariannes käcka blick, då hon sprang sin väg.

När hon återkom var hon i alla fall precis sig lik igen, och jag glömde snart bort att undra öfver henne.

Vid nyårshelgen kom snön. Och på nyårsafteon blef ett yrväder, som kom oss att med ängslan diskutera utsikterna för vårt sedvanliga nyårskalas — tänk, om vägarna blefve ofarbara och inga gäster komme fram, då stodo vi där med alla förberedelser!

Ulla och jag voro gråtfärdiga vid den tanken, men Marianne lifvade upp oss med tal om snöplog och skottning, och snart voro vi på nytt inne i arbetet med dekorationer för vår kotiljong, den första, er mormor i sitt lif skulle få vara med om att dansa!

Om aftonen var det emellertid lika starkt snöfall, och genom lindarna på gården hven vinden riktigt kusligt, då vi ett ögonblick stodo ute på stora trappan och spanade efter någon ljusning för morgondagen. Det kändes skönt att krypa in och stänga ekporten i lås mellan oss och yrvädet.

Med tanke på nyårsdagens ansträngningar gingo far och mor tidigt till sängs, men syster Ulla och jag hade utverkat oss tillstånd att med Marianne få ha en nyårsvaka i lilla kabinettet utanför vårt sofrum, vi voro ju vuxnare och far och mor gäfvos därför med sig.

Sedan vi lofvat att noga se till ljusen och inte ställa till något spektakel, gingo vi till "mamsell" nere i handkammaren och förskaffade oss ett förråd af äpplen och nötter, och därefter arrangerade vi oss belåtna i lilla kabinettet med den stora spegeln i förgylld ram och de spinkiga, högkarmade stolarna.

Marianne ville blott ha skenet från brasan skimrande i rummet, men Ulla och jag läto hellre kandelabern brinna på marmorbordet framför soffan medan vi stekte våra äpplen i kakelugnsglöden.

"Det finns så mycket märkvärdigt som man kan se och höra på nyårsnatten," förkunnade Ulla mystiskt, "men jag vill ingenting se, för det förs jag inte! Skulle du tordas, kusin Marianne, om du hade de rätta ögonen att se med, som gamla Beata säger, att man måste ha?"

Ny medlem af Iduns kvinnliga akademi.

FRU HANNA PAULI HAR AF IDUNS kvinnliga akademi utsetts att inom akademien företräda den konstnärliga verksamheten efter fru Alice Nordin, som genom loftning utgått.

Fru Paulis konstnärskap är alltför väl känt för Iduns läsare för att närmare behöva skildras. Vi erinra endast om hennes stora duk, Vänner, som Nationalmuseum förvärfvat och en annan gruppbild af Handarbetets vänners styrelse, full af kraftig och liffull karaktäristik. Fru Pauli har vid världsutställningen i Paris 1889 erhållit medalj och likaså 1900. Som människa är Hanna Pauli i hög grad begåfvad med både hufvudets och hjärtats intelligens och i öfrigt en förträfflig husmor, mor och maka.

Hanna Pauli.

"Tordas skulle jag nog," Marianne log och hennes bruna ögon glimmade till, "men att jag finge se någonting betviflas storligen. Om jag t. ex. ställer mig med kandelabern i hand framför spegeln där och tre gånger ropar mitt eget namn klockan tolf precis i natt — inte får jag skåda något märkligt för det, må ni tro, därtill är jag alltför prosaisk."

"Om du med detsamma tänker på din hjärtans kär, så kommer han att visa sig bakom dig, du," bedyrade Ulla eftertryckligt, "men det är bäst låta bli sådant, för man kan också få se någonting fasligt hemskt, säger Beata."

"Jag vågade det aldrig i lifvet," upplyste er mormor, som var en riktig kruka i sina unga da'r, för Beata talade om, att en flicka miste vettet en nyårsnatt, bara för att hon såg i spegeln."

"Då var hon nog så ful, att hon blef skrämde af sin egen åsyn," skrattade Marianne, öfvermodigt som vi tyckte, "men tänk om vi, som åtminstone inte behöfva frukta sådant öde, skulle profva saken i natt och se efter hvad som kan hända, flickor?"

"Oh, Marianne, hur kan du tala så, aldrig förs vi det, och inte du heller!" Ulla och jag kände oss uppriktigt förfärad öfver detta lättsinne. "Och för resten har du ju ingen hjärtans kär att tänka på?" tillade Ulla litet försåtligt; Marianne hade alltid vänt våra flickaktiga försök att aflocka henne ett förtroende i rama skämtet.

Trots skenet från kakelugnsglöden tyckte jag mig just nu se hennes kinder mista litet af sin höga färg emellertid, men rösten lät munter som vanligt, då hon svarade: "Visserligen har jag inte det, Ulla liten; men om jag i mitt minne letar riktigt noga, finner jag allt någon, som kunde få äran att tjänstgöra som spöke ett par minuter. — Stall-Johan till exempel!"

Vi skrattade förstas åt hennes infall, men Ulla skakade på hufvudet med hemlighetsfull uppsyn: "Man skall inte skämta om sådana ting just på nyårsnatten," varnade hon, "för Beata säger" —

"Ack, skröp i det; Beata pratar så mycket," Marianne log på nytt, och jag tänkte på, hur vacker hon var just med det där lite öfvermodiga uttrycket i sitt friska anlete; "när klockan slår tolf står jag med kandelabern framför spegeln och ropar ut "Marianne Bruce" tre gånger om i nyårsnatten — skola vi slå vad om att ingenting inträffar, mina pullor?"

Ulla och jag förstodo nog, att hon i sitt sinne gjorde en smula narr af oss, och fastän vi inte gillade hennes öfverdåd, ville vi å andra sidan inte stå som tvenne sjåp inför vår beundrade väninna, och så gingo vi då in på experimentet, ehuru vi bevingade oss att i det kritiska ögonblicket få hålla oss inne i vårt sofrum och på afstånd iakttaga verkningarna af Mariannes vågstycke. Men allt efter det minuterna skredo fram och tofslaget närmade sig, kände vi oss mer och mer nervösa, och jag vill inte påstå, äpplebitarna smakade oss särdeles mycket, hur välstekta vi än lyckats få dem på glöden.

Därute hade stormen fram mot midnatt bedarrat, och rundt omkring vår gamla gård rådde den djupa stillhet, som inträder då snö nyss lagt sig öfver jordens yta. Några minuter före tofslaget reste sig Marianne med låtsad högtidlighet ur länstolen: "Timman nalkas, mina pullor," förkunnade hon, "tagen så hvarandra vid handen och gå in i er kammare, medan jag här i min ensamhet utmanar ödet! Och därmed fattade hon den

lunga kandelabern och placerade sig med den framför spegeln, hvars glas klart återgaf hennes friska ansikte med de glimmande bruna ögonen, inramadt af mörka hårslingor — så väl, som om jag sett henne i går minns jag Marianne Bruce i den stunden!

Syster Ulla och jag åtlodde snabbt meningen att draga oss tillbaka i relativ säkerhet. Efter en ängslig blick på vår oförfärade väninna smögo vi oss öfver tröskeln till vårt rum, och fastän därinne var mörkt, blundade vi ändå, för att vara riktigt säkra på att inte få något med af Mariannes uppenbarelser.

Pendylen i kabinettet begynte, långsamt och klingande, slå tolf; Ulla kramade min hand så att den värkte — genom nyårsnatten hörde vi den klara flickrösten ropa ut sitt "Marianne Bruce" och vår spänning steg till oerhörd grad! An en gång ljöd där: "Marianne Bruce," så ett ögonblicks tystnad, under hvilken Ulla och jag inne i mörkret knep ihop ögonen, som om det gällde att utestänga all världens elände — och därpå för tredje gången: "Marianne Bru — —"

En skräll och en duns, kandelabern föll ur Marianne Bruces hand och kolsvart mörker bredde sig omkring henne, medan hon själf liksom gripen af svindel sjönk ner på golvmattan: midt emot den höga spegeln fanns en dörr ut till salongen, just då hon tredje gången ropade sitt namn lyftes dörrdraperiet ljudlöst upp, och på tröskeln visade sig en mansgestalt, medan ett par mörkblå ögon genom spegeln mötte Marianne Bruces med ett obeskrifligt uttryck af längtan och spörsmål! I vår kammare stodo Ulla och jag skräckslagna. Gestalten på tröskeln hade vi inte sett, men att någonting förfärligt mött Marianne förstodo vi. Alltså hade vi fått rätt gentemot hennes öfvermod — men att befara någon sorts triumf var i den stunden fjärran från oss!

Inte må ni tro vi heller tänkte på att bispringa vår vän i detta rysliga, nej då, därtill voro vi alltför skrämde båda två. Som de små krukor vi voro rusade vi i stället i mörkret ut ur vår kammare och trefvade oss i vestibulen fram till trappan — att nå ned till de undre regionerna och kalla "mamsell" eller vår gamla barnjungfru till Mariannes bistånd var vår enda förnuftiga tanke!

I handkammaren brann trots den sena timmen ljus, och då vi ramlade in öfver tröskeln funno vi mamsell upptagen af den egendommiga sysselsättningen att midt i natten breda smörgåsar, men någon förvåning öfver detta faktum hunno vi inte erfara.

"Mamsell, hjälp oss — Marianne ligger på golfvet!" framstötte vi andfådda, och mamsell stirrade på våra bleka anleten med nästan samma förfäran som om vi i vår tur vore spöken.

"Hvad står på — hvad är det med fröken Marianne, så tala då, flickor!" I sin ifver glömde mamsell, det vi inte längre voro att räkna bland småflickornas kategori.

"Hon ligger däruppe," flämtade jag igen, "hon har sett någonting i spegeln — oh, mamsell, tänk om det dödat henne!"

"Hon kan vara från vettet också," jämrade Ulla, "man blir det af sådant — ack, mamsell, hvad ska' vi ta' oss till?"

"Gå opp och se, hur det är fatt förstås," afgjorde mamsell resolut, "hvad i Herrans namn kan ha förskrämt henne, hon brukar minsann ingen hare vara? Spegeln, säger ni?" mamsell hejdade sig plötsligt och slog ihop händerna; "nä, du min skapare, aldrig såg jag maken, löjtnanten klef förstås in utan att knacka, ja, han är en galenpanna, det säger jag!"

"Löjtnanten?" Ulla och jag stirrade på mamsell i hopplös förvirring.

"Ja, kära fröknarna, löjtnanten kom van-

drande från stallet med en förfrusen skjutspojke och väckte opp mig nyss, hade åkt hela vägen från Grafva station och tänkte vara här som öfverraskning vid åttatiden, men höll på att taga död på både sig och häst och pojke i yrvädet! Så säger jag, att fröknarna hålla vaka i lilla kabinettet, och då smyger han sig dit — men hvem i allan tid kunde tro fröken Marianne höll på med sådana dumheter?"

"Men Gösta är ju i Karlskrona?" stammade vi, ännu ur stånd att fatta fulla sammanhanget i mamsells upplysningar.

"Han fick tre dagars oväntad permission," förklarade mamsell, "då gällde det att begagna tiden, så inte hann han skriva, inte! Men kan man begripa fröken Mariannes förskräckelse?" Mamsell var missräknad på sin beundrade fröken Marianne.

"Hon har ju aldrig sett Gösta," försvarade Ulla vår väninna, "och han kunde väl ha presenterat sig — — —"

"Presenterat sig — han blef ju tagen för ett spöke, vet jag!" snäste mamsell till; "nä, nu få vi gå upp och presentera dem för hvarandra då, i fall fröken Marianne hunnit få sansen igen ännu."

Helt förvirrade och knappast medvetna om den glada verkligheten, att den efterlägtade så oväntadt fanns i hemmet, följde vi mamsell, som med det nystöpta talgljuset i handen skyndade uppför trappan och ut i salongen. Där hördes röster inifrån kabinettet, öfverraskade tvärfstannade vi alla tre midt på golfvet — hvad var detta för tonfall?

"Marianne!" sade Gösta, och Ulla knep mig hårdt i armen såsom alltid, då hon blef upprörd, medan mamsells ögon stodo runda och blanka af häpnad — kände de två hvarann ändå?

"Marianne, jag har rest genom natt och dag, jag har ljugit för min chef om sjukdomsfall i hemmet och fått fara på olaga tid, jag har banat mig väg genom storm och snö de sista timmarna, jag kunde ha brutit alla hinder — ty då jag fått veta, du fanns i mitt hem, så måste jag också hit!"

"Jag kom till detta hem af en tillfällighet, tro intet annat!" Mariannes röst lät sträf, så olika den vi voro vana vid, vår häpnad kände nu inga gränser längre; "därför att jag behöfdes här, och därför att jag vet, hvad jag är skyldig släkten, då de önska min hjälp. Men när du skulle vara att hemfövänta, ämnade jag vara fjärran härifrån!"

"Jag anade det — och därför måste jag hem, måste se dig under hemmets tak och få missförståndet mellan oss häfadt, det var inte möjligt annat! Marianne, har du ännu ej styrka att förlåta några häfliga ord, fällida i ett upphetsningens ögonblick?"

"De orden blef till en uppenbarelse för mig," sade Marianne med samma liksom känslolösa röst, "de sade mig, hvilket misslag det var, när vi två påstodo oss älska hvarandra — — —" men Ullas och mina kinder blefvo plötsligt högröda af förtrytelse, hur kunde Marianne tala så till vår älskade bror Gösta — när han stod och bad så vackert om förlåtelse för någonting till på köpet, det var ovärdigt?

"Du sade, jag var dig underlägsen," fortfor Marianne, "du ville tvinga mig. Gud skall veta, jag kände förut min underlägsenhet i rang och rikedom — men dina ord afslöjade obarmhärtigt din egen uppfattning om mig. Du hade emellertid glömt en sak: fastän dig underlägsen i allt, äger jag dock en egenkap, som icke låter sig betvingas — min stolhet, Gösta Odenstjärna."

"Jag vill inte tvinga dig mer," Gösta lät nästan bönfällande nu, "jag skref dig till om min ånger, men du svarade icke — och lika obarmhärtigt står du framför mig här under

mitt hems tak! Så vill jag bara be dig om ett ärligt svar på en enda fråga till, och sedan skall du slippa min åsyn, jag skall gå, osedd som jag kommit, därför att du befäller det, men säg mig först: hvad sade dina ögon, då de mötte mina i spegeln där, hvad tänkte du och hvarför grep dig min åsyn så djupt — svara ärligt, Marianne, det är sista gången jag frågar dig, jag går ju sedan."

Nej, detta blef oss sannerligen för starkt, skulle bror Gösta gå sin väg igen, fara ifrån oss utan ett ord, utan att far eller mor sett en skynt af honom kanske — och detta bara för att Marianne stod och spelade komedi för honom, alldeles som hon spelat komedi för oss och låtsat som hon inte kände honom, jo, hon bar sig åt!

Jag såg på Ulla, hon var lika upprörd som jag — inte en sekund längre stodo vi ut att lyssna till det här, så mycket kände vi:

"Bror Gösta! Du får inte gå, du måste stanna hos oss!" In öfver tröskeln kommo som två hvirfvelvindar bror Göstas båda småsyster, som blifvit vuxna sedan han ett halft år tidigare sett dem. Nästan utom mig af alla stridiga händer kastade jag mig kring hans hals, men Ulla vände sig med blixtrandande ögon mot Marianne, som stod där blek: "Hur vågar du vara stygg mot Gösta?" brast hon ut, "och inte säga honom ett godt ord, när han riktigt tigger om det? Men jag skall säga sanningen, att om du blef så dödsens rädd, då du fick se honom i spegeln, så var det därför att du just tänkte på din hjärtans kär då du stod där — och det var förstås Gösta Odenstjärna det, nu begripa vi choson, vi också!"

Marianne stirrade på Ulla, som oförfäradt mötte hennes blick, en darning for genom hennes gestalt och hon blef än blekare än nyss. Men Gösta sköt undan lilla-syster, som hängt sig om hans hals och gick ett steg närmare den skälvande flickan:

"Inför Gud frågar jag dig, Marianne Bruce, är detta sant?" Hans ögon borrhade sig in i hennes som ville han läsa i djupet af hennes själ, "svara mig ärligt i denna nyårsnatt, var det på mig du tänkte som din hjärtanskär eller var det — någon annan?"

Det blef så tyst i rummet, det var så stilla utanför, det gamla året gick till hvila med alla sina sorger, sin bitterhet, sitt ve, nyårs morgonen skulle snart fändas öfver jorden — och våra ögon hängde vid den unga kvinnan, i hvars hjärta bitterhet och sårad stolhet stredo sin sista strid med kärlekens morgongryning. Marianne Bruce ville svara, lyfte sitt hufvud högt och mötte Göstas blick — men slog i samma nu händerna för ansiktet och brast i gråt, svaret var gifvet utan ord!

Hvad som sedan skedde kan er mormor berätta mycket litet om. Mamsell förde Ulla och mig sakta ut ur kabinettet, där den nyfända kandelabern på marmorbordet och den höga spegeln i sin förgyllda ram blefvo vittnena till den gamla sagan om, hur två hjärtan, "som skildes åt af kval och nöd och synd och sorg också," på nytt hunno fram till hvarandra öfver kärlekens gyllne bro. —

Vi sofvo inte mycket den natten, syster Ulla och jag, och det var med stark inre spänning vi på nyårsdagens förmiddag hörsammade kallelsen att i salongen, där far och mor sutto, hälsa Marianne som Göstas fästmö och vår blifvande syster.

Vi voro henne smått gramse för hennes förtegenhet om, huru Gösta och hon föregående vinter råkats i hufvudstaden, men skilts åt i häffighet och sårad stolhet med bittra ord på läpparna — men då vi nu sågo Marianne med lyckans skimmer i ögonen och en nyvunnen mjukhet öfver sitt väsen, som gjorde henne mer intagande än någonsin,

kunde vi inte låta bli att kyssa henne och vara glada. —

I hemlighet bröstade sig Lilla öfver att hon så i rätta ögonblicket gripit in och ställt Marianne i sanningens fulla ljus inför Gösta, och jag gaf henne förstås rätt. Men inom mig begrundade jag saken och undrade, om man inte ändå borde tacka spegeln?

"Och så nyårsnatten naturligtvis," tillade jag och nickade för mig själf, "för på en vanlig natt hade ju detta aldrig händt! Tänk, om jag också en gång skulle försöka stå framför spegeln, för Marianne gick det ju så bra, var inte farligt alls — jag tror jag vågar nästa år."

Och det gjorde er mormor. Men den gången rörides inte draperiet vid dörren till lilla kabinettet en enda smul!

Familjens hvardagsoppa.

För Idun af GERTRUD NORDEN.

HVARJE BÄTTE KOKBOK INSKARPER först och främst hos oss, att grundvalen för och hemligheten med all verklig kokkonst är god buljong eller consommé. Särskildt i den franska kokkonsten är consomméns underen förnimbar rätt efter rätt.

Emellertid har jag här icke för afsikt att närmare gå in på några förhållningsregler för framställandet af hvarken buljong eller consommé, ty det ämnet har blifvit tillräckligt ofta behandladt. Mitt hufvudsyfte är i stället att här söka göra klart för husmodern hur hon när som helst och så godt som utan särskild förberedelse kan tillaga en god och hälsosam soppa af ingredienser, som hon nästan alltid har till hands i skafferiet, köttspad, fiskspad och grönsaksspad, med hjälp af rester af grönsaker och grynrätter, såser etc. Dessa soppor äro icke blott välsmakande och närande, utan äfven ytterst ekonomiska, emedan de lämna en tillfälle att utnyttja många rester, som man eljes knappt skulle veta hvad man kunde ta sig till med.

Ett ögonkast på hvad som finns i skafferiet och litet sinne för hvilka saker som gå tillsammans bör i vanliga fall vara nog för att bestämma dagens soppa. "Man lager hvad man hafver!" Ty de flesta husmodrar ha till hvardags hvarken tid eller råd att vidtaga några särskilda anstalter för att laga en komplicerad soppa efter kokboken. Det är just förmågan att utnyttja hvad som redan finns till hands som skiljer den i köket erfarna, på sin egen uppfattning förlitande husmodern från den oerfarna, den af rutin-förfarandet, receptet blindt beroende. Det är frånvaron af denna förmåga, som gör både rutinkokerskor och bruket af kokböcker så dyrbara. Om man alltid kunde köpa färsk råvaror för hvarje måltid, så skulle hemmets kokkonst icke vara hälften så mycket konst som den är. Konsten är, som så många unga husmodrar till stor förtret funnit, att laga något riktigt godt af "litet af hvarje och ingenting särskildt". Med detta för ögonen äro de här följande recepten gifna och — böra de läsas.

sistnämnda som af köttspadet, om man blott bär sig rätt åt.

Till en början skall jag redogöra för, hur man använder olika slag af köttspad — det finns nämligen inte två slag som med samma fördel kunna användas på samma sätt.

I. Köttspad och dess användning.

I de flesta hem — såvida man inte har "bjudning" eller någon sjuk i familjen — är det öfverflödigt att göra sig omak och kostnad med att köpa särskildt buljongkött, ty köttspad som mer än väl motsvarar behovet för en hvardagsoppa, får man som biprodukt i hvarje icke vegetariskt kök.

Först och främst har man ju de ben och de putsstycken, som man får dels af sitt färsk kött, dels af öfverblifna stekben. Där husmodern har tillfälle att göra sig en extra besparing genom att köpa större stycken på en gång, hvilka hon sedan själf delar upp i stekar, kolletter, stufningsbitar o. s. v., blir soppmaterialet på detta sätt ganska betydande. För att riktigt dra musten ur det, påsätter man det i kallt vatten och låter det endast mycket långsamt komma i kokning. Till ½ kg. kött och ben tages 1½ liter vatten.

För det andra ha vi det spad, som vi få efter kokt kött (färskt eller salt), höns, lamm o. s. v. Men eftersom afsikten med kokningen i detta fall är att låta själfva anrättningen bibehålla så mycket must som möjligt, så påsattes den i kokande vatten, och vi få blott ett svagt spad, som kräfver riklig tillsats af grönsaker m. m. för att få tillräckligt smak och fyllighet.

a). Köttspad af putsstycken och ben.

Putsstycken och ben af ett eller flere olika slag af färskt kött

1½ liter vatten till ½ kg. köttben

En sellerirot

En rödlök eller purjolök

2 nejlikor, 1 lagerbärsblad

Salt.

Tillredning: Köttstycken och ben tvättas väl i kallt vatten, läggas i en soppkittel och öfverhållas med kallt vatten. Uppkokas mycket långsamt — ju långsammare, desto bättre — och skummas väl, hvarefter litet kallt vatten tillsättes. När det ånyo kommit i kokning, skummas åter och mera kallt vatten tillsättes. Detta upprepas tre gånger. Nu saltas spadet något och kitteln sättes åt sidan på spisen, eller (om det är gasspis) öfver sparlågan, eller i koklådan, för att puttra en 4, 5 timmar. Sista timmen tillsätts sellerirot, löken, med nejlorna instuckna, och lagerbärsbladet. När spadet är färdigt, tillsättes en smula kallt vatten. Sedan kitteln nu stått några minuter, borttagas skum och fett från ytan, och spadet hålles genom en mycket fin sil i ett glaseradt lerfat och afkyles — om det inte omedelbart skall användas — mycket hastigt, på det att det icke må surna.

Servering: Soppor som beredas af dylikt spad få sin grundsmak af köttet, men man ger dem vanligen karaktär genom tillsats af någon ört eller gryn eller något

makaronipreparat, efter hvilka de sedan kallas rissoppa, vermicellisoppa o. s. v. Vill man göra soppan mäktigare vispas en ägggula eller två med litet grädde i soppterrinen, innan soppan ihålles. Om gryn tillsätts, beräknas i regel 4 strukna matskedar för hvarje liter. En matsked finhackad persilja, gräslök eller dill kan allt efter smak och omständigheter tillsättas. Ett tilltalande sätt att förläna örtsmak åt soppan är att blanda in persiljan, gräslöken o. s. v. i små smörkulor och lägga en sådan i tallriken just som soppan upphållts.

Tillämpning:

Rå potatisoppa I.*

är ett annat välsmakande och tilltalande sätt att använda godt köttspad, isynnerhet kalfköttspad. Två små råa potatis rivs i en skål och vispas väl upp med ett ägg, hvarefter smeten långsamt iröres i en liter kokande spad. Låt nu soppan sjuda i tio minuter och servera med en nypa gräslök el. dyl.

Rissoppa.

Hvarje sorts köttspad har sin utpräglade valfrändskap, och få saker torde passa bättre tillsammans än hönsspad och ris. Var noga att spadet har en fylig, frestande arom, och när det silats och åter kommit i kokning, tillsätts fyra strukna matskedar prima, ej sköljdt ris till hvarje liter soppa, hvarefter kokningen fortsättes ½ timma.

Kornsoppa.

Liksom ris och hönsspad komplettera hvarandra, så har lammspadet i korngrynen funnit sin valfrändskap. Korngryn äro mycket hårdkokta och böra därför tillsättas spadet omedelbart efter tredje skumningen och koka tillsammans med köttet. Soppan kan sedan serveras antingen med eller utan grynen.

b) Spad af kokta köllrätter.

Kött af ox, kalf, lamm m. m. — något af de billigare styckena.

2-3 morötter

1 palsternacka

1 sellerirot

1 röd- eller purjolök

1 stycke hvitkål

Salt.

Tillredning: Uppmät så mycket vatten som behöfs för att nått och jämt stå öfver köttet, låt det koka upp och lägg först nu i köttet. När vattnet åter kokar, skummar man väl, hvarefter kitteln ställes på svag värme att puttra. Beräkna 2 timmar för 1 kg. kött af något så när ungt djur och ½ timme extra för hvarje ½ kg. däröfver. En timme innan kokningen skall upphöra tillsätts de väl rengjorda grönsakerna (rötterna klufna). Kitteln ställes på elden tills den kokar upp igen, skummas, och får puttra vidare. Köttet får under inga omständigheter koka häftigt, ty då blir det genast segt.

Servering: Det enklaste sättet att servera en dylik soppa är den urgamla landliga — eller modern militära — hotchpotchen eller pot-au-feu'n: köttet skäres i småbitar i terrinen, hvarefter soppa och grönsaker hällas öfver, och det hela ätes på en gång. Ett mera tilltalande och dessutom för familjebordet mera ekonomiskt sätt är att skära grönsakerna i färningar eller strimlor och endast servera dessa i soppan, medan köttet kommer särskildt med potatis och pepparrot-sås, dillsås el. dyl.

(Forts.).

Det går knappast en dag utan att någon anrättning kokas, hvars spad kan sparas och komma till användning för soppor. Hvarje husmor gömmer sitt köttspad, men endast ett fåtal tar vara på fiskspadet och ännu färre på grönsaksspadet, och detta fastän minst lika goda soppor kunna beredas af de båda

Godt nytt år

önskas alla våra ärade läsare
och medarbetare!

IDUNS REDAKTION.

* II: se grönsaksoppor, nedan.

"Berg-Ejvind och hans hustru"

DET FRÅN DRAMATISKA teatern välbekanta isländska skådespelet "Berg-Ejvind och hans hustru" af J. Sigurjónsson har förvandlats till ett verkningsfullt film-drama, hvilket från och med den 1 januari uppföres i ej mindre än sex nordiska städer, nämligen Stockholm, Göteborg, Malmö, Köpenhamn, Kristiania och Bergen. Svenska Biografteatern har med denna film slagit ett konstnärligt rekord, ty i fråga om ämnets dimensioner torde filmen godt kunna följa såväl med "Terje Vigen" som med "Tösen från Stormyrörpet", medan den är betydligt mera kräfvande än dessa såväl med afseende på regissörsarbete som på tekniskt utförande. Den i Köpenhamn bosatte författaren som haft tillfälle se filmen prospe-

haft sitt berättigande då den visat oss vackra landskap och främmande natur. Men när den sökte sig in på större uppgifter, på att låta den mänskliga själen tala ett nytt världsspråk — ljusets språk, skulle jag vilja kalla det — då tviflade de flesta på, att filmen någonsin skulle lyckas att återge de fina skiftningar, som gjorde den lämpad att skildra annat än de grofva yttre uttrycken för hjärtats mångahanda känslor. Victor Sjöström har visat mig, att filmen kan det.

Jag kan aldrig glömma skiftningarna i de två människornas anleten! Halla och Ejvind som slå med fröjd in på kärlekens gyllne stig, gå mot lidelsernas mörka land mot dödens afgrund, in i dess hvila." Och han tillägger: "Sjö-

las för sig, har på frågan om sitt intryck svarat:

"Jag anser den vara en stor konstnärlig bedrift, ett arbete som kommer att få vidtgående följd.

Det är en gängse mening att biografen

1. Syssemmannen (herr Arehn) och Halla (fru Erastoff) i den förras hem. Vid bordet längst till vänster Berg-Ejvind, ännu kallad Kari, (herr Sjöström). 2. I kyrkan 3 o. 4. Berg-Ejvind och Halla. Scenerna då Halla

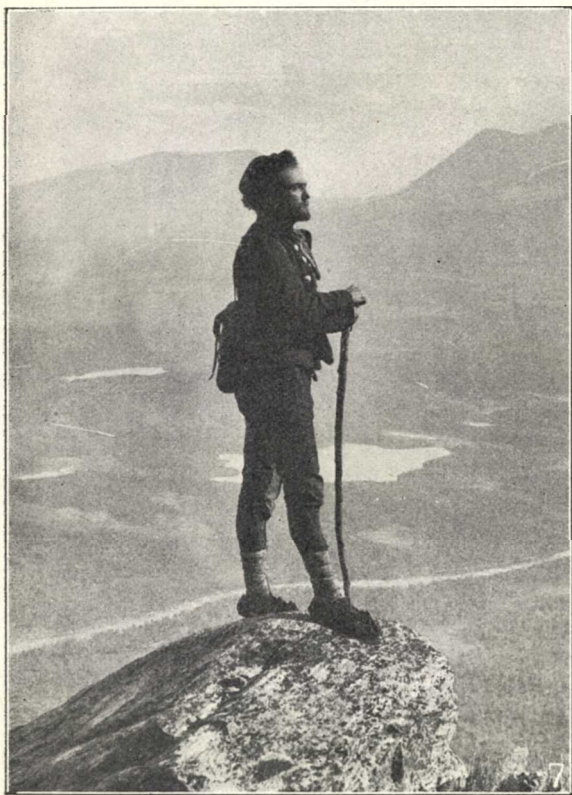
ström har trängt djupt in i min diktning, innan han översatte den till filmen och gaf mig den tillbaka, riktad och mättad med skönhet."

Enhvar kan nu själf konstatera, att författarens loford ej säga för mycket. Filmerna är

spörjer om Kari är den för stölden hos prästen anklagade, fängslade och förrymde Berg-Ejvind. 5. Berg-Ejvind stjälar ett får hos prästen för att lindra en fattig familjs hunger. 6. Syssemmannen, Halla och Berg-Ejvind.

på den hvita duken. 2000 2000 2000

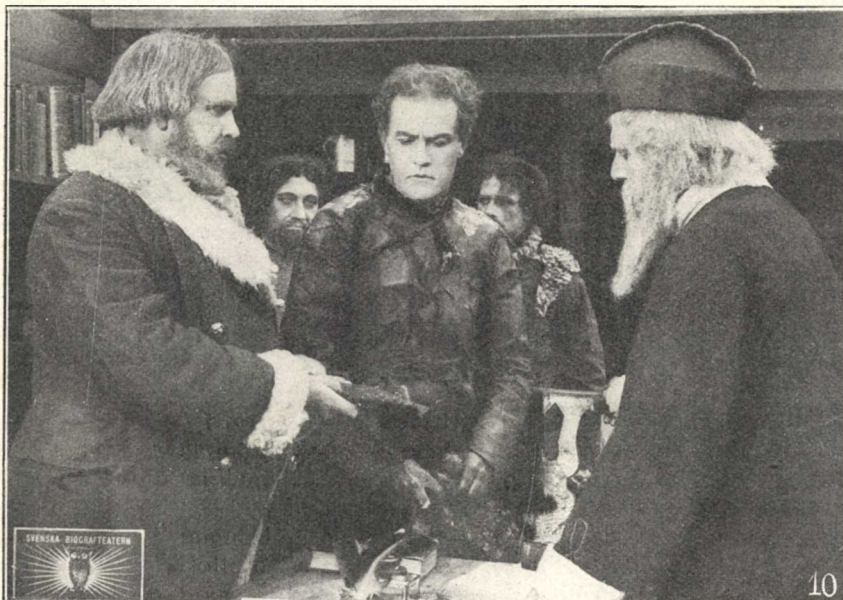
7. o. 9. Berg-Ejvind och Halla efter flykten upp i bergen. 8. Författaren Sigurjonsson. 10. Berg-Ejvind öfverbevisas inför prästen om stölden. 11. I Hallas gård. 12. Tvekampen på fjället mellan sysselmannen och Berg-Ejvind. 13. Berg-Ejvind och Halla inför döden.

först och främst en triumf för svensk mimisk konst, ty de tre artister, som bära hufvuduppgifterna, hr Victor Sjöström, fru Erastoff och hr Arehn, nå med sina ansiktens skiftningar en mycket stor dramatisk verkan. Där finnas scener

så gripande och sköna, att man alldeles glömer att de sakna det talade ordets underlag. Den bilderna belysande textramen är för övrigt ypperligt vald ur författarens arbete. Herr Sjöström har, jämte det maktpåliggande värfvet att folka Berg-

Ejvind, äfven iscensatt dramat på ett genialiskt sätt. Det har upptagits i det nordliga Lappland under omkring ett års tid och varit förenadt med stora besvärigheter, hvilket också torde kunna utläsas ur våra här meddelade måleriska bilder.

IDUNS PRISTÄFLING N:r 1.

TABLE D'HÔTE MED MUSIK.

6.

Ordna rätt ofvanstående bilder till texten!

Waldteufelvals.
Ouvertyr.
Ur svenska hjärtans djup...
Marsch.
En kärleksaria.
Galopp.

Anna H—m.

Lösning, märkt pristäfling n:r 1 och helst frankerad med landstorms-märke, insändes till Iduns redaktion senast den 19 jan. 1918. De tre första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffas, erhålla vardera 5 kr. i pris.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 26.

Eldskärm.

De tre första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffats, ha lämnats af John Nilsson, Växiö, Nathalia Ericsson, Gäfle och Hanna Ohlin, Visingsö, hvilka sålunda erhålla 5 kr. vardera i pris.

IDUNS TIDSFÖRDRIF

VAXLANDE BEGYNNELSE-BOKSTAFVER.

Står jag ensam mången sträfvar att mig nå,
och med b mig helst till andra öfverlåter.
Med l man aldrig sluta må,
med t bekymren kunna nu och åter.
Med n man sträfvar hårdt i alla tider,
med k du säkert godt mig lider.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 53.

HVAD BLI BITARNA?

KRIGET.

ORDEN I BILDER: Ringmur, ringblomma, ringfinger, ringkrage, ringklocka, ringäpple, ringsvala, ringorm.

BOKSTAFSHORNET: Adalrik, Daniel, Anund, Lina, red. il. k.

FÖRLOFNINGSANNONSEN: Petrograd — Karlskrona.

TELEGRAMSKRIFT: Glöm ej ditt brödkort då du skall köpa bröd.

DE FYRA BRICKORNA: Den illa gör han illa far.

I PARADISET: Förbjuden frukt.

REDAN

i dag bör Ni prenumerera på Idun, de svenska hemmens tidning! Ju förr Ni prenumererar, desto tidigare komma de första numren af Idun för 1918 Eder tillhanda. Verkställ därför prenumerationen redan

I DAG!

RECEPT.

Torsk eller rödspotta i filéer med vinsås (f. 6 pers.) 2 torskpar på omkr. 7 hg. st. eller 1 1/2 kg. rödspotta, 1 msk. salt (15 gr.)

Till kokning: 1/2 msk. smör (10 gr.), 1 liten rödlök, 3 dcl. god buljong, 4 dcl. fiskbuljong, 1/2 dcl. vitt vin.

Sås: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 4 1/2 dcl. af buljongen, hvari fisken kokat, 1/2 dcl. hvitt vin, cayenne.

Beredning: Torsken eller rödspottan rensas, sköljes väl, torkas och skäres i filéer. Ryggbenet skäres bort och köttet skäres från skinnet. Filéerna gnidas med salt, få ligga 1 tim. och torkas ånyo. På hufvud, ben och skinn kokas buljong. Smöret smältes i en låg kastrull eller liten långpanna, den skalade och i skivor skurna löken fräses däri, fiskfiléerna läggas i, köttskyn, buljongen och vinet spådes på och fisken kokas 10-15 min. Den lägges upp med hälslet på varmt serveringsfat och såsen hälls öfver. Anrättningen garneras med persilja och serveras med små kokta potatisar.

Till såsen fräses smör och mjöl 2 min. den sålade fiskbuljongen spådes på, såsen får koka 5 min. och afsmakas med vin och cayenne.

Potatisblommor (f. 10-12 pers.) 1 kg. skalad potatis = omkr. 1 1/2 lit. oskalad, 10 gr. smör, 1-2 msk. grädda, salt, hvitpeppar (litet muskot) 1-2 äggulor, 2-3 tsk. socker.

Till peusling: 1/2 ägg. Beredning: Potatisen sköljes, borstas, skalas tunt, skäres i bitar och kokas hastigt i saltadt vatten, tills den är mjuk, men ej faller sönder. Den stjälpes upp i durkslag och får stå i främre delen af ugnen några minuter och passeras därefter genom härsikt. Purén lägges i en kastrull, smöret, grädden och kryddorna tillsätts och purén röres med gaffel öfver elden tills den blir fast. Den flyttas af elden, och äggulorna tillsätts en i sänder under flitig rörning, hvarefter moset afsmakas. Purén får kalla och pressas därefter genom sprits med grof stjärna på en väl smord plåt i form af blommor. Dessa penslas med uppvispadt ägg och gräddas i varm ugn tills de fått vacker guldgul färg. Serveras till stekt kött.

Pariserbakelser. 5 gr. bittermandel, 22 gr. potatismjöl, 22 gr. hvetemjöl, 3 ägg, 100 gr. socker.

Till formarna: 10 gr. smör. Beredning: Mandeln skällas, torkas och males. Potatismjölet torkas i ugn och får kalla. Hvetemjölet siktas och blandas med potatismjölet. Ett helt ägg och 2 gulor röras med sockret 1/2 tim., därefter tillsättes mandeln, mjölet och de återstående vitorna, slagna till hårdt skum. Massan fylles i smorda och mjölad formar och gräddas i svag ugn omkr. 10 min.

Korngrynskaka (f. 3 pers.) 4 dcl. krossgryn (omkr. 235 gr.) 2 1/2 dcl. vatten, 3/4 lit. mjölk, (30 gr. gryn, 3/4 lit. vatten) 1/2 msk. smör (10 gr.) 3 msk. finhackad portug. lök, 1 ägg, 1/2 tsk. mejram, 1/2 dcl. sirap eller brunfarin, (30 gr. russin) 1/2 msk. soja, salt, peppar.

Till formen: 10 gr. smör, 2 msk. mjöl eller stötta skorpar. Beredning: Grynen sköljas och lägges i vattnet 12 tim. innan de skola kokas. Mjölen kokas upp, grynen irörs och få koka omkr. 1/2 tim. Grytan insättes i kokläda och får stå några tim. eller öfver natten. Gröten bör vara mycket fast och grynen mjuka. Är den för lös får den under rörning koka ihop. Den i smöret frästa löken iblandas jämte ägget och sirapen samt, om så önskas, de väl sköljda russinen. Massan afsmakas noga med soja och kryddor. Fylles i smord och mjölad eller brödbeströdd stekpanna eller form och gräddas i varm ugn omkr. 3/4 tim. Serveras med lingonsylt och, om så önskas, med litet smält smör.

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages af såväl barn som vuxna.

Tillverkas af
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 3.50

BILLIGT! - Finnes af alla apotek - BILL GT!

Amerikanska s. k. Prima Herr Ankar-Ur. Lentilefaçon.

Eljin-Ur

Fem års garanti. Säljes så långt förrådet räcker till endast kr. 6:50 per st. Två stycken endast kr. 12:— fraktfritt. Om ej till belåtenhet få desamma returneras. Skrif i dag och rekvirera direkt från importören.

VARUAFFÄREN

Norrköping.

Frimärken

ifaksimil. Rep. af skadade märken. Inköp, försäljning, byte. Priskurant gratis och franko. Prof. sändning. F. Fournier's Efr. GENF B Schweiz.

Det bör ej vara damerna obekant

att man med Gooda-Jästmjöl när det bästa resultatet vid smäbak.

Säljes i burkar à 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Sveriges elegantaste biografteater.

2 föreställningar dagligen kl. 7-9, 9-11 e. m.

Crème Alma,

mot röda näsor, döljer rodnaden och återställer huden i normalt skick. Blekande och lifgivande. Pris 5 kr. + porto.

Crème Rhodos,

mot pormaskar, oren, fet hud och små kvisslor. Pris 3 kr. + porto.

Maria Enquist,

Institut för skönhetsvård och plastiska operationer. Biblioteksgatan 6-8, Stockholm.

Råd gifvas kostnadsfritt och förfrågningar besvaras af mig.

Som sola' i Kalsta'

skina föremål, som putsas med vårt Metallputs, Zinkputs, Silverputs, Spiselputs, Knivputs och Fönsterputs m. fl., vilka tillverkas vid Sverges största specialfabrik för putsmedel: A.-B. Tekn. Fabr. Nordstjernan, Söderhamn. Bliv försäljare!

I alla väder är **Gahns Maniol** det bästa för huden.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAN. Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 6-12 JAN. 1918.

SONDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; omelett med svampstufning; kaffe eller té med hvetekringlor. Middag: Torsk eller rödspotta i filéer med vinsås och potatis; rostbiff med potatisblommor och glaserad lök; saftgelé med pariserbakelser.

MANDAG. Frukost: Bröd; kaviar; uppstekta köttbullar (rester från lördag) med potatis; kaffe eller té. Middag: Sillpudding med äggstanning; slätvälling på torkmjölk.

TISDAG. Frukost: Bröd; mar-

melad; hafregrynsgröt med 3 msk. grädda pr pers.; glödstekt saltströmming med potatis; kaffe eller té. Middag: Kall rostbiff med potatissallad; varm majsenpudding.

ONSDAG. Frukost: Bröd marmelad; hafremjölsvälling med frukt-kompott; rotsalad. Middag (vegetarisk): Korngrynskaka med lingon; äppelsoppa.

TORSDAG. Frukost: Bröd; kaviar; pytt i panna (rester från tisdag) med rödbetor; kaffe eller té. Middag: Brynt hvitkålssoppa; jästmunkar.

FREDAG. Frukost: Bröd; lefverpastej; stekt sill med potatis; kaffe eller té. Middag: Köttfärs med potatismos; lingonpäron med grädda.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; marmelad; uppstekt köttfärs (rester från fredag) med potatis; kaffe eller té. Middag: Stekt saltad makrill med potatis och sötsur sås; choklad-soppa på torkmjölk.

PARAMINT PASTILLER
FORORDAS AV LÄKARE.
Vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST. KR. 1.50
SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

STEINWAY & SONS
ENSAMÄGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN: 39.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
Rikstelefon namnanrop Länstidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

VOLTA ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER

göra husmodersysslan
-- lätt och angenäm --

**ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET
VOLTA**
- ULVSUNDA PR STOCKHOLM -

Besök vår utställning Birger Jarlegatan 21.

FRÅGOR

ENHVAR LASARE AF IDUN AGER rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekreisen. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befohåhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret, å någon af här nedan införda frågor, som insändas till redaktionen senast 4 dagar efter detta nummers dato ett pris af 10 kronor.

Nr 1. Finnes någon bland Iduns bepröfvade läsare, som vill och kan hjälpa ung flicka litet till rätta? Utskrefs i mars i år från sanatorium efter att ha vårdats för fel å ena lungan. Har hvarken under min sanatorietid eller nu haft hosta eller

AFTON-TIDNINGEN

Huvudstadens enda vänstersinnade kvällstidning

Utmärkt annonsorgan.

Billig
Innehållsrik

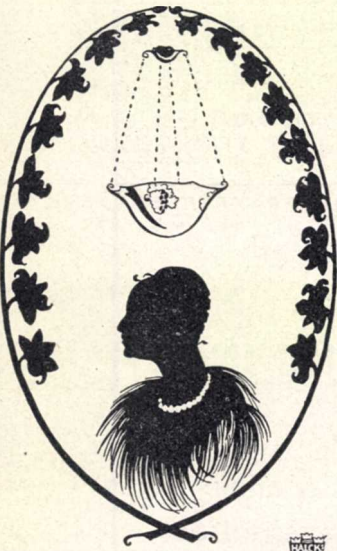
PRENUMERERA PÅ

AFTON-TIDNINGEN

upphostning, såvida ej katarr eller svårare förkylning inträffat. Ej heller baciller. Läkare, lungspecialist, ansåg sjukdomen häfd, förklarade mig arbetsför samt tyckte kontorsplats eller såsom hjälp och sällskap i hem skulle vara passande syssel-

X-Ray

Nordens enda specialfirma för belysningsteknik garanterar bästa belysningsresultat.

Begär vår X-Ray-broschyr N:o 3. Nordiska X-Ray-Reflektor A. B. STOCKHOLM. GÖTEBORG. MALMÖ.

Nordens billigaste och i förhållande till sitt pris största skoltidning är den illustrerade TIDNINGEN

Folkskolans Vän
PRENUMERATIONSPRISET FÖR HELT ÅR 4 kr.
som utkommer med ett 12-20-sidigt nummer i veckan varje helgfri onsdag. Spridd över hela landet. Mycket anlitad för annonsering av lediga tjänster vid folk- och småskolor, litteratur, skolmateriel m. m. — Annonspriiset är 10 öre för mm.-rad. Provnnummer erhålles på begäran gratis.
Redaktionen, adress Göteborg.

N:r 4. Är det någon som kan gifva fullständigt recept på sirapskokning af potatismjöl? Kokade för trettio år sedan men minns ej proportionerna. Receptet har förkommit. En viss mängd vatten kokades upp och däri vispades potatismjöl. Sedan ivispades saltsyra och för att borttaga syran, malen krita. Blef en fin och ljus sirap samt socker liknande bröstsocker. Vore tacksam för snart svar härå. H. R.

N:r 5. Är ägare till en gammal oljemålning, som flera personer påstått skall vara värdefull. Hvarvort bör jag vända mig för att få den bedömd och eventuellt försäld?
Fru på landet.

N:r 6. Finnes någon bland Iduns läsarinor som knypplar skånska spetsar och som skulle vilja gifva mig några upplysningar om utförandet samt möjligen låna mig mönster? Självt har jag i många år sysslat med knyppling och skulle därför gärna lämna andra mönster i stället. Är det någon väsentlig olikhet i utförandet af de skånska spetsarna jämfört med de vanliga vadstenaspetsarna? Skulle vara mycket tacksam för att komma i skriftlig förbindelse med någon, som verkligen är kunnig i och intresserad af skånska knyppling. Hobby.

N:r 7. Hvilka skildringar ur Sveriges historia anses bäst och mest uttömmande? Strindbergs Svenska öden och äfventyr äro de af mig helst lästa men äro i mitt tycke allt för korta och väcker bara åtrå efter mera. En historiefrossare.

N:r 8. Finns det i Sverige någon fond eller förening, som lämnar hjälp till uppfostran åt små värlösa barn? Vi ha tagit emot en liten flicka och nu har modern rest, hvarvort ingen som vet, för att komma ifrån sina plikter. Vi ha ju så fäst oss vid den lilla och kunna naturligtvis inte lämna bort henne vind för våg, men som vi själva haiva mycket begränsade tillgångar, är det ju svårt att släpa sig fram i dessa vargatider. Vi vore därför innerligt tacksamma för råd eller hjälp, så att vi kunde behålla liten Clary. Hon är 18 mån.

N:r 9. Hur skall man i denna ved- och kolbristens tid kunna på lämpligast sätt uppvärma en ytterligt kall vindsvåning om 4 rum och kök. Tre rum ligga i fil åt gatan (i det mellersta finnes »Solid») samt i bredd därmed åt gården tambur, kök, 1 mindre rum samt garderob. 4 hektoliter antracitkol finnes. »12 grader.»

N:r 10. Vill någon af Iduns läsarinor se efter bland gamla jultidningar, troligen 1907-1908 om i någon af dessa finnes en reproduction af en tafla (Hjortzberg) föreställande »Drottning Ester och Ahasveruss». Jag håller nämligen på att förfärdiga en bonad och har redan sytt en tredejd, men då reproduktionen bortkommit »står jag där och kan ej annat», då mönstret ej är fullständigt. »N.»

N:r 11. Kan någon ge mig upplysning på någon fin och bra pension för unga flickor i Danmark, helst i Köpenhamn eller dess närhet. Ingeborg 20 år.

N:r 12. Vore tacksam få veta hvilka lyckostenar de olika månaderna ha. »Maja.»

N:r 13. Tycker mig ha sett af tidningarna att nya skolhem liknade Lundsberg m. fl. skulle komma att uppföras, men hvar? — Aspirerar på att få komma in i sådant hushållsarbete, men vet ej hvarvort jag skall vända mig för att få veta något om detta. Har det ej utlofvats kortare utbildningskurser i Stockholm för blifvande husmödrar till barnvårdsanstalter o. dyl.? (Ej Sv. fattigvårdsförbundets på ett halft år.) Afsågo dessa blott flickor med folkskoleunderbyggnad? — Innehår flickskolebildning samt god pedagogisk utbildning, dessutom flerårig vana i sjuk- och barnvård från olika anstalter, men önskar ändå betyg på insikter i socialt arbete. Eller skall läkarens goda tjänstgöringsbetyg jämte andra personliga rekommendationer vara tillräckligt vid sökande af föreståndarinnebefattning vid ett dylikt skolhem eller ett välordnat barnhem? Vän af Idun.

N:r 14. 27-årig fru undrar om det finnes någon som vet botemedel för 3-årigt, envist exocem, (proriasis)? Det sitter på båda kinderna, näsan, öronen, armbågarna och knäna. Har sökt flera läkare som ordinerat tjär-salva, hvilket jag också använder, men då jag är tvungen att vara bland folk och att vistas ute kan jag ju inte smörja in mig i ansiktet och endast om nätterna ha på de andra ställena. Är det bättre att ligga på sjukhus en tid och bli skött ordentligt, och kunde jag i så fall få mitt lilla barn, som jag ammar med dit, utan barnsköterskan som behöfs hemma för de andra barnen? Tacksam för ett godt råd är »En förtvivlad.»

N:r 15. Flicka som genomgått handarbete och väfnad i praktisk skola, frågar om det ej finns stipendium att söka för vidare utbildning i väfnad eftersom jag själf är fattig, men har brinnande lust för väfnad och omslöjd. Intresserad af hemslöjd.

N:r 16. Sjuksköterska, 30 år, frågar hvarvort hon skall vända sig för

PENSIONS FÖRSÄKRING
Allmänna Änke- och Pupillkassan i Sverige
meddelar försäkring för pensioner dels till efterlevande änkor och barn dels ock till annan viss person oberoende af skyldskapsförhållande.
Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälsotillstånd provas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller öck årliga premier.
All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons lifstid som betingar pensionen. Pensions tillväxten utgår med lägst 2 högst 5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet. Prospekt portofritt på begäran, hvarvid denna tidning bör återopas.
STORKYRKOBRIKEN 11, STOCKHOLM

55 Kungsgatan Almedahls Försäljnings-Magasin, 55 Kungsgatan
Kontoret 21 66. GÖTEBORG. Butiken 11 31.
Rikhaltigt urval af **Linne- och Bomullsartiklar.**
Damast- och Drällduktygger. Lakansärf. Percaler. Bolstervar. Handdukar. Mattgångar. Mangelduk. Badkapptyg. Hvita o. kulörta Bomullstygger m. m.
Levererar fullständiga Linneuppsättningar för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Angbåtar och Privathem samt Brudtystyrslar.
Broderier. Spetsar. Färdigrydda damunderkläder. Dag- och nattskjortor, hvita o. kulörta skjortor. m. m.

att erhålla upplysningar om sjukvårdsarbetet i missionens tjänst. Ville så gärna arbeta i sjukvård där, men är rädd, att det är för stora svårigheter som möta. Man måste ju lära sig språk bland annat. Och kanske det ej alls låter sig göra, då man ej eger mera än ens arbete inbringar.
Intresserad af sjukvård i missionens tjänst.

N:r 17. Jag är 72 år med 600 kr. inkomst per år af kapital, men detta är omöjligt lefva utaf, då jag till följd af sjukdom är oförmögen uträtta något arbete. Kan någon gifva mig ett råd hvarvort jag skall vända mig för att komma in på något hem där jag får vård. På Stockholms sjukhem och Danvikshem är nästan omöjligt att komma in då ansökningar ligga inne årtal. Det har skänkts så mycket till olika välgörande ändamål, finns det manne någon fond där man kunde komma i åtnjutande af hjälp frågar en bekymrad åldring.

N:r 18. 1) Hur lyder legenden om Lucia? 2) Hvem skall föreslå första skålen vid middag eller annat samkväm?
Ung vän af gamla vackra vanor.

N:r 19. Skulle gärna vilja veta hvar man pr korrespondens kan få lära sig hamra i järn, koppar o. d.? Bor nämligen aflägsset och har ej råd att resa till någon undervisningsanstalt. Skulle också vilja veta, hvar man kunde få afsättning för välgjorda, handsyddade trädknappar, s. k. Vadstenaknappar? Uppköpare betala så dåligt nu, fastän garnet är så dyrt.
Arbetsam prenumerant.

BREFLÅDA

EXPEDITIONENS BREFLÅDA.

»Mycket barnkär», Sundsvall. Annonsern kostar 4 kr. och införes sedan beloppet insänds i postafvisning.

Willys-Overland
Automobiler
tillverkas i följande modeller:
4-cyl. 25 hkr. 2 och 5-sitsiga
4-cyl. 35 hkr. 2 och 5-sitsiga
6-cyl. 35 hkr. 2 och 5-sitsiga
6-cyl. 45 hkr. 6-sitsiga och
försedda med karosserier af olika slag och elegans. Avtagbara Limousiner, Kupéer och Turistvagnar. Overland-bilarna äro lätta och kraftiga, detta innebär liten bränsleåtgång och litet gummislitage. De kunna köras med bensin, bensol eller träsprit och hava alla Elektrisk start och belysning, vilket numera är absolut tillförlitligt.
Willys Overlands fabrikation är 200,000 kompletta automobiler per år.
Denna sorts massfabrikation innebär, förutom materialkontroll och absolut passande reservdelar, billigt pris, d. v. s. valuta för pengarna.
Automobiler finnas på lager hos ensamförsäljaren för Sverige,
RICH. F. BJÖRKMANS
MOTOR A.-B.
STUREGATAN 36 - STOCKHOLM
The Willys-Overland Company, Toledo, Ohio, U. S. A.
Tillverkare af Overland automobiler och lätta lastbilar

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhets områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platsökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriffter när Ni svarar på annons om ledig plats.

BILDAD, MUSIKALISK FLICKA får god plats som sällskap och hjälp. Vidare genom Palmquist & Co., 17 Malmsskillnadsgatan, Stockholm.

Finnes någon

bildad, bättre flicka, som är villig sköta hemmet åt ensamstående äldre läkare boende i småstad? Hon bör vara frisk, god, intresserad af hemmets vård samt icke alltför gammal. Musikalisk har företräde. Ansökan med uppgift om ålder, löneanspråk, foto och andra rekommendationer torde sändas till »Äldre läkare», Iduns exp.

Ung flicka

(20 å 25 år) helst troende, önskas som hjälp i mindre familj i stad i mellersta Sverige. Bör äga vana vid ordning, kunnig i husliga sysslor och helst något i matlagning samt i öfrigt villig att deltaga i hemmets bestyr när jungfru ej finnes. Reflekterande torde snarast insända svar med uppgift å ålder, pretentioner, foto och om möjl. refer. under sign. »Hemtrefnad», Iduns exp. f. v. b.

Anspråkslös, barnkär lärarinna

med undervisningsvana i svenska ämnen och om möjligt tyska önskas för instundande v. t. till 3 barn, 6—9 år, af enkel, bildad landtbrukarefamilj. Lön 50 kr. pr månad. Svar till Skeppsta, Bettina.

Röntgensköterska

får nu genast plats å Linköpings lasarett. Begynnelselön 600 kr. med 3 ålderstillägg å 100 kr. efter 3, 6 och 9 år. Semesterbidrag 45 kr. under 1 månads semester. Fritt vivre. Ansökan torde jämte betyg, äfven skolbetyg, och foto insändas till Överläkaren före d. 15 jan. 1918.

Tvättföreståndersketjänsten

vid

Sala lasarett

är till ansökan ledig att tillträdas den 1 Februari 1918.

Skriftlig ansökan, innehållande bland annat löneanspråk samt åtföljd af åldersbevis och intyg om full kompetens att medelst tvättmaskiner utföra tvättningsarbete, torde före den 15 nästkommande Januari insändas till Syslomanen vid lasarettet.

Sala den 22 December 1917.

SYSLOMANNEN.

PLATSSÖKANDE

ENKEL o. anspråkslös lärarinna med undervisningsvana i vanl. skolämnen o. språk önskar plats nu eller framdeles att läsa med mindre barn. Kunnig i engelska, tyska o. franska språken, hvari undervisas såväl nybörjare som försigkomna i Elementarskolans kurser kl. I—VIII. Liten lön. Små pret. Tacksam för svar till »Anspråkslös 1918.» Iduns exp. f. v. b.

Ung småskollärarinna

önskar plats i familj att undervisa barn i vanliga skolämnen ev. äfven nybörjare i språk och musik. Svar till »Intresserad», Iduns exp.

Kvinnlig arbetskratt

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En annonsplats — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 35 öre pr mm. därtöfver.

SKÅNSKA DAGBLADET

med dess speciellt för damerna redigerade söndagsbilaga

HEMME

bör ej saknas i något hem.

**Vaket - Lättläst - Självtändigt
Intressant, mångsidigt innehåll.**

HEMME bjuder hvarje vecka på omväxlande förströelsesläsning, noter om kvinnans politiska rösträtt, goda råd, tidsfördrif m. m. Rikt illustrerad.

Tidningens storartade spridning, **72,000 ex. dagligen**, vittnar om dess goda innehåll.

Pris endast Kr. 2:— i kvartalet.

Prenumerera genast!

Kläderna bli ännu dyrare år 1918!

En stor besparing gör den husmor, som själf förfärdigar sina barns kläder med hjälp af

"BARNGARDEROBEN"

illustrerad månadstidning för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga medföljer hvarje n:r. Prenumerera på posten eller i Eder bokhandel. Pris för helår Kr. 4:—.

Iduns Expedition, Stockholm.

PRIVATA SJUKHEMME
Hälledal pr Tyringe

mottager sinnessjuka för vård.

Telefon 36.

Begär prospekt!

UNG FOLKSKOLLÄRARINNA önskar plats i familj, dels att något läsa med barn (äfven komp. att undervisa i tyska), dels att deltaga i hushållsöromål. Svar till Ebba Berrens, Storgat. 5 B, Härnösand.

I GODT HEM på landet önskar medelålders bildadt fruntimmer plats med fritt vivre för att hjälpa till med hvarjehanda. Kunnig i handarb. o. husl. sysslor. Svar: H., Iduns exp.

Husföreståndarinneplats

önskas af medelålders bildad dam, änka efter tjänsteman, kunnig och van att med ordning och sparsamhet sköta ett hem. Äger ett gladt och jämnt lynne, är mycket barnkär samt något musikalsk. Referenser finnas. Svar till »Ordning», Sköfde p.r.

Plats önskas

af ung flicka i affär eller som hjälp med skrifning. Helst fritt vivre samt eget rum. Svar snarast möjligt till Box 27, Våra.

En landtbrukaredotter

önskar komma i familj, såsom betalande hushållslev. Svar utbedes inom fjorton dagar under signatur: »Hushållslev». Viksjöfors p.r.

Avdelning för barnsköterskor

förmedlar anställningar för kortare eller längre tid åt examinerade och väl meriterade barnsköterskor. Adr.: Regeringsgat. 107. Exped.-tid: Kl. 9—4 (dag före helgd. 9—2). Riks- och Allm. tel. 40 47. Kostnadsfri förmedling.

För den nyfödde.

Komplett, elegant utstyrel, särdeles praktiska plagg i stor modell. Hemsömnad af uteslut. bästa material. Förord. af läkare. Pris pr kartong 18 kr. Sänglinne stort och fin-fint 15 kr. pr omg. Mössor särd. vackra 2,50 pr st. Bärnamlar 3,50. Allt förstklassigt. Fru Caspersson 3 Järntorgsgatan, ÖREBRO.

Babykorgen kr. 25:—

(Mont. skär eller blå.)

Babylådan Kr. 15:—

Såväl låda som korg innehålla fullständig utstyrel för späda barn. Allt välsyddt och af bästa kvalitet. Sändas mot efterkr.

Hälsingborgs Linneutstyrelaffär

Malmö. Rikstel. 48 12. Malmö.

Barnsköterskekurs

vid Flensburgska Vårdanstalten för späda barn i Malmö börjar den 1 mars 1918. Kursen är ettårig. Ansökingshandlingar torde insändas snarast och senast före nästkommande januari månads utgång till Anstaltens överläkare. För antagning till elev fordras med läkarebetyg styrkt godt hälsotillstånd, fylda 18 år och elementarskoleutbildning eller motsvarande skolbildning (betygsafskrift) samt rekommendation af två trovärdiga personer. Afgiften, 150 kr., erlagges vid antagningen. Närmare upplysningar meddelas af Husmodern. ÖFVERLÄKAREN.

SMÅLANDSPOSTEN

med söndagsbilagan HEMBYGDEN är Smålandsgarnes egen och Smålands mest lästa tidning, och kostar pr år, inberäknadt postarvodet, endast 5 kr.

ALLT mer har Smålandsposten intagit den plats och betydelse, att den numera kan betraktas som smålandsgarnes egen tidning par préférence. Tidningens postupplaga har i år uppgått till öfver 14,000 postprenumeranter och är ökad med öfver 2,000 ex.

Dess halfveekouplaga

Smålandspostens Veckoblad

kostar endast kr. 3 för helår. — Bästa annonsorgan i Småland. En gemensamhetsannons i Smålandspostens båda upplagor träffar omkring 30,000 abonnenter och en läsekrets af minst 150,000 personer. — Annons beordrad att ingå jämväl i Smålandspostens Veckoblad (mot billigt tilläggsvode), får omkring 5 gånger så stor spridning som annan spridd småländsk tidning kan erbjuda.

Obs! Smålandsposten utgör ett af de mest anlåtade platsförmedlingsannonsorganen i Sverige, läst som den är af hela Smålands befolkning i alla samhällsklasser. Egendomsförmedlingsaffärer och olika sorters auktioner annonseras och mycket fördelaktigt och med bästa resultat i Smålandspostens båda upplagor.

Wexiö i december 1917.

REDAKTIONEN.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eksjö: Eksjö-Tidningen.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gefle: Gefle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Karlstads-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Kristinehamn: Ansgarii-Posten.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Östergötlands Dagblad.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.

Sköfde: Skaraborgs Läns Annonssblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Uppsala: Tidningen Upsala.

Visby: Gotläningen.

Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.

Växjö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

Östhammar: Östhammars Tidning.

Svenska kvinnor

Viljen I ha adresser på personer, som kunna bistå Er med arbete på de mest skilda områden — viljen I veta, hur Ni själfva eller Edra döttrar skola finna ett godt och lönande yrke samt hvar utbildning för olika yrken står att få — köp då Kvinnligt Yrkesregister. Ny årgång, nu utkommen, finnes i boklådorna samt å Kvinnligt Yrkesregisters expedition, Vasagatan 50. Pris 2 kr. Porto till landsorten 20 öre.

Köp i tide!
300l. krigsmärken kr. 1.—
50 " " " 3.—
150 " " " 20.—
100 tyska kolonim. " 20.—
(dessa m. stiga enormt).
Kat.gratis. Alla m. köpas.
500 alla olika 4.00, 1000-10, 2000-33 kr.
Primärkursbörser.
KÖPENHAMN. KLOSTERSTRÅDE 9.

Kriegs-Briefmarken

Deutsche Post in Belgien, 3. 5. 10. 25 C. 75 Pf., gest. 40 Pf., schöne Briefstücke M. 1.—
50, 75 C., 1 Franc, 1 Fr. 25 C., 2 Fr. 50 C.
M. 9.75, gestempelt M. 11.50
3. 5. 8. 10. 15. 25. 40 Cent. M. 1.50, gest. M. 1.75
50 Cent. 1 F. 25 Cent. 2 F. 50 Cent. 6 F. 25 Cent.
M. 11.—, gestempelt M. 14.75
Deutsche Post in Polen,
3. 5. 10. 20. 40 Pf. M. 2.25, auf Brief M. 3.—
Deutsche Post Gen.-Gouv. Warschau,
2 1/2, 7 1/2, 10, 15, 30, 40, 60 Pf. M. 2.10, gest. M. 3.25
Deutsche Post im Osten (Litauen, Kurland)
3. 5. 10. 20. 40 Pf. M. 1.35, auf Brief M. 1.75
2 1/2, 7 1/2, 15, 50 Pf. 1 Mark M. 2.55, gest. M. 2.70
Deutsche Post in Rumänien,
15, 25, 40 Bani M. 1.25
Oesterreich, Kriegshilfe,
1914 5., 10 Heller 45 Pf., gestempelt 45 Pf.
1915 3., 5, 10, 20, 35 Heller M. 1.10, gest. M. 1.20
1000 verschiedene Marken M. 13.25,
2000 St. 45 M., 3000 St. 115 M.,
4000 St. 240 M., 5000 St. 360 M.,
40 deutsche Kol. u. Posten M. 2.75
Albert Friedemann
LEIPZIG 155, Floßplatz C-7
Zeitung und Liste gratis

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastik-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg. 62, Stockholm. S. T. 8301.
För behandling af stödie- och rörelseorgan-
ens skador, sjukdomar, defo rmiteter och
funktionsrubningar.

Doktor Heiman
Kungsporspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.
Elektrisk behandling
(för nervsjukdomar och reumatiska
åkommor).

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enligt kungl. maj:ts medgif-
vande samma komp. o. rättigheter
som en kurs vid Gymn. Central-
Institutet.

Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J.
Arvedson, adr. Odeng. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinn-
liga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

**Göteborgs
Gymnastiska Institut**
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börjar i Jan.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
Kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt!
Holländaregatan 3,
Stockholm.

Hår - vatten för erhållande af
mjuk och kraftig här-
växt (världsfabrikat).
Pris kr. 4,90 och 5,50
+ porto. Försändes di-
skret.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör,
Drottningg. 21. Sthlm.

**Mjölkskan Edmanns
Idéale-crème**
dagligen använd gör
ansiktshuden mjuk och sam-
menslen och är säkert med-
el mot nariga, röda och
spruckna händer. Pris 2,50.
i Parfym- och Kemikalieaffärer.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkte
och så mycket efterfrågade här-
vattnet mot grått hår, som förhind-
rar hårafvall och fullständig
borttagning mjäll och som i
öfver 40 års tid förts i Fanny Gelin
Parfymmagasin, Malmorgsgatan 5,
Sthlm, numera fås under adr. Firma
Fanny Gelin, Norrviken. Rikstel.
Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

VARDA HÅRET
om det är sjukt eller friskt, och använd
ZIWERTS' EXTRAIT VEGETAL
Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu
hos frisörer och i parfymaffärer samt hos
**Kungl. Hofleverantör
ZIWERTS EFTR., GÖTEBORG.**
Återförsäljare rabatt.

Jungfrun flyttar!
Jag får sköta hemmet själf!
Men hvad gör det, när jag har
Mitigen
SALVCRÈME, som skyddar
min hud under arbetet i hushållet.

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

1918

Sveriges mest spridda dagblad.

**SJÄLVSTÄNDIG
FRISINNAD
DEMOKRATISK
NATIONELL**

Prenumerera genast å närmaste
postanstalt

DAGLIG UPPLAGA 160,000 å 170,000 EX.

Den, som inser behovet av att genom en daglig huvudstadstidning följa denna märkliga tids händelser runt om i världen och inom vårt eget land, kan icke bättre tillgodose detta behov än genom att prenumerera på Stockholms-Tidningen för 1918. Prenumerera genast, så att tidningen kan komma Er till handa omedelbart vid årsskiftet! Stockholms-Tidningens utrikestelegram citeras i världspresen, och ingen svensk tidning äger bättre resurser att följa krigets och den blivande fredens historiska fakta och händelseförlöpp. Inrikesnyheter genom egna korrespondenter från alla delar av landet.

S:ta Birgittaskolan

REGERINGSGATAN 19-21, STOCKHOLM

Allm. telefon 51 90

Rikstelefon 141 08

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete

Undervisning i: Klädsöm, Fransk llinnesöm, barnkläder, Konstbroderi, Spetsöm, Filet ancien.
Anmälningar dagligen 10-5.
Prospekt på begäran.
Ny kurs börjar 15 januari.
Föreläsningar: Comtesse G. och Fru Ellen Nordenstreng.
Emmy Kylander.

Elsa Philips Husmodersskola,

Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A).

börjar sin 20:de termin för bildade unga flickor den 28:e jan. 1918. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggning af bär, frukt, grönsaker, fisk och kött; vegetarisk matlagning, sjukmatlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. **Olika kurser.** Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i hushålls ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysning på begäran.
ELSA PHILIP, Stockholm
Tel. Östm. 13 10. Karlavägen 25.

Birgitta-Skolan

Beridarebangatan 17.

börjar den 15 januari sin 16:de termin i klädsöm, llinnesöm, barnkläder, konstbroderi, knyppning etc.
Praktisk och teoretisk kurs i väfning med början den 1 februari.
Betyg efter genomgångna fullständiga kurser. 3 frielevplatser.
Prospekt på begäran.
Riks 180 63. Allm. 41 48.

Elisabeth M. Glantzberg.

Strängnäs Husmodersskola.

13:de arbetsåret. Vårterminen börjar den 25 januari. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt och referenser gen. Fru M. Braune, Strängnäs. Allm. tel. 98.

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.

Undervisning meddelas af från fackskolan utexam. skolkösklärarinna i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konservering, konfektkokning, dukning och serivering, uppköp af matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt rengörning, tvätt och strykning, värden af linne o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd- och llinnesöm för hand och på maskin, tillklippning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten äfvensom **Samaritkurs.** — — — Som skolan afser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsadt antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Vårterminen börjar 20 jan. 1918. Förfrågningar besvaras omgående af skolans föreståndarinna
Fru Emma Kjellström, Storgatan 38, Stockholm.
ALLM. TEL. 242 08.

Iduns Kokbok

bör finnas i alla hem!

Pris: Kr. 6: — inb.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs.

Grundad år 1902.

Kursen för unga, bildade flickor, som omfattar 3 1/2 mån., börjar torsdagen den 24 jan. 1918 kl. 12 midd.
Prospekt och närmare upplysningar på begäran.

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,
Stockholm, Klarabergsgatan 40, 5 tr., hiss.

Rikstelefon 20 35.

Stockholmstelefon 93 02.

Lektioner i Llinnesöm,ad,

Kurser på 2, 4 eller 8 veckor. Enstaka lektioner efter öfverenskommelse.

Karin Egnér, Sibylegatan 36 Stockholm.

R. T. 3530. A. T. 21004. Eventuellt R. T. Norrviken 12.

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola och Flickpension i Djursholm

emottager elever den 1 Februari på 3-4 månader. I Husmoderskursen ingår Matlagning, Söm, Handarbeten, Målning, Konstslöjd samt föreläsningar i Konst och Litteraturhistoria, jämte besök i Stockholms Museer under sakkunnig ledning. Som valfria ämnen ingår Sång, Musik och Språk. Begär prospekt, hvari referenser från föräldrar äro intagna. Adr.: E. Hults Utbildningsskola, Djursholm. Tel. Allm. och Riks endast Villa Hult. Obs! Emellan den 17 dec. och 12 Jan. är adr. Doktor A. Bill, Vilhelmina.

Örebro Kindergartenseminarium,

Grundliga teor. prakt. kurser. Utbildning för kindergartan, hem, barnhem, barnkrubbor o. d. Goda platser anskaffas. Vårterminen börjar omkring 30 januari.
Prospekt och upplysningar mot porto. *Maria Kjellmark.*

Husmoderskursen

vid PRAKTISKA HUSHÅLLSSKOLAN I LUND
börjar ny kurs 20 jan. 1918. Inträdesfordringarna äro att hafva genomgått minst 6 klasser i läroverk eller äga motsvarande utbildning. Undervisning meddelas i enklare och finare matlagning, bakning af hushållsbröd och finare bakverk, födoämneslära m. m.
Prospekt och upplysningar mot dubbel porto lämnas af skolans föreståndarinna fröken **NANNY LUNDSTROM.**

Husmödrar!

Köp torkade rönnbär till marmelader, geléer, bakverk m. m. för vinterbehof.

Tjäders Fröhandel,

Stora Nygatan och 7 Oxtorgsgatan,
Stockholm 2.

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Skånska Handelsbanken.

Fonder 34,000,000 kronor.

Stockholmskontor: **Arsenalsgat. 9.**

Filialer: { **Södermalmstorg 8.**
Sturegatan 32.

Emottager värdehandlingar

i öppet eller slutet förvar.

Fondavdelning. Kassafack.